

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de handelswetenschappen

Masterthesis

De school als organisatie. Een SWOT-analyse van het (vreemde-)talenbeleid in Vlaamse secundaire scholen in tijden van lerarentekort.

Dina Kanto

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de handelswetenschappen, afstudeerrichting ondernemerschap en management

PROMOTOR :

Prof. dr. Katrien HOREMANS

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2022
2023

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de handelswetenschappen

Masterthesis

De school als organisatie. Een SWOT-analyse van het (vreemde-)talenbeleid in Vlaamse secundaire scholen in tijden van lerarentekort.

Dina Kanto

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de handelswetenschappen, afstudeerrichting ondernemerschap en management

PROMOTOR :

Prof. dr. Katrien HOREMANS

Voorwoord

Deze masterproef vormt het afstudeerstuk van de opleiding *Handelswetenschappen*, met afstudeerrichting *Ondernemerschap en Management*, aan de UHasselt. In dit onderzoek heb ik kunnen werken rond het thema taalbeleid, een topic dat mij zeer interessant leek gezien mijn affiniteit met talen. Na een uitdagende periode, die iets langer duurde dan voorzien, is het eindelijk zover. Met het schrijven van dit dankwoord leg ik de laatste hand aan mijn masterproef.

In eerste instantie gaat mijn dank uit naar de UHasselt, en met name naar mijn promotor Prof. dr. Katrien Horemans voor haar expertise, begeleiding en ondersteuning doorheen het verloop van de masterproef. Wanneer ik meermaals van het pad afweek, stuurde zij mij steeds opnieuw in de juiste richting. Tevens bracht zij mij in contact met de directeur van de deelnemende middelbare school van dit onderzoek. Ook wil ik mevrouw Pauline Vanheusden bedanken voor de hulp die ze mij gegeven heeft, geen enkele vraag was te veel. Het is dankzij hen dat ik mijn masterproef succesvol heb kunnen afronden.

Daarnaast wil ik de directeur en de leerkrachten van de middelbare school bedanken. Bij het afnemen van de interviews heb ik heel interessante mensen ontmoet. Elk van hen was bereid om tijd vrij te maken voor mij, waarvoor dank.

Tot slot gaat mijn laatste dankwoord uit naar mijn klasgenoot Lisa De Hoon. Haar steun en mooie woorden hebben mij gedreven om deze masterproef, en daarbij het schakel- en masterjaar, met succes af te ronden.

Ik vond het alleszins zeer interessant om mij te mogen verdiepen in dit onderwerp en hopelijk bent u als lezer even enthousiast als ikzelf. Ik wens u alvast veel leesplezier toe!

Dina Kanto

Abstract

Naast politieke, culturele en economische hervormingen staat onze Belgische samenleving voortdurend voor veranderingen op vlak van demografie: nieuwe geboorten, sterfgevallen, vergrijzingen en migratie. Vooral dit laatste zorgt voornamelijk voor een stijgende diversiteit in onze samenleving en eveneens in het onderwijs. We komen in contact met een verscheidenheid aan talen, met verschillende religieuze achtergronden, met andere gewoonten en gebruiken. Kunnen/leren omgaan met deze diversiteit en anticiperen op de veranderende maatschappij wordt vandaag de dag gezien als een competentie binnen het onderwijs. Wanneer er steeds meer diverse achtergronden instromen in het onderwijs, dan wordt ook de talige ondersteuning meer dan ooit noodzakelijk. Taalbeleid is daarbij een belangrijk element. Echter, het zijn de (taal)leerkrachten die het taalbeleid implementeren en daarbij rechtstreeks in contact staan met leerlingen en hen taal en taalvaardigheid aanleren. Maar wanneer er sprake is van een tekort aan (taal)leerkrachten, dan is deze opdracht geen evidentie. Deze masterproef heeft dan ook als doel inzichten te bieden in het taalbeleid van een middelbare school, alsook te onderzoeken hoe actuele, maatschappelijke veranderingen hier invloed op kunnen uitoefenen. De onderzoeksvraag luidt daarbij als volgt: *"Welk effect heeft het tekort aan taalleerkrachten enerzijds, en de steeds meer diverse leerlingenpopulatie anderzijds, op de veranderingsbereidheid van een middelbare school inzake taalbeleid?"*

Het onderzoek start met een literatuurstudie. Enerzijds is er onderzoek verricht naar het belang van taalbeleid in het secundair onderwijs en werd meer in het bijzonder de vraag gesteld welke rol de taalleerkracht hierin speelt. Taalbeleid in het onderwijs belangt immers steeds 2 partijen aan, namelijk de leerlingen en de leerkrachten. Zo bleek dat veel scholen het belang van een taalbeleid associëren met hun leerlingenpopulatie en dat het beleid vaak rust op de schouders van taalleerkrachten. Anderzijds werd er getracht, door middel van actuele cijfers, het lerarentekort in Vlaanderen aan te kaarten en een overzicht te bieden van de maatregelen die de overheid heeft genomen/nog gaat nemen om het lerarentekort tegen te gaan. Zo spreekt men bijvoorbeeld van meer anciënniteit voor zij-instromers, een lerarenloket waar iedereen die leerkracht wil worden terecht kan, of een intensievere samenwerking tussen lerarenopleidingen en scholen om zo de voeling met het werkveld te garanderen. Uit deze literatuurstudie kan worden geconcludeerd dat het taalbeleid in het onderwijs nauw verband houdt met de samenleving waarin we leven. Demografische veranderingen, zoals migratie, vergroten de diversiteit en daarmee ook de nood aan een effectief taalbeleid. Echter, door het groeiend tekort aan leerkrachten stellen scholen zich andere prioriteiten, met name het opvullen van de grote hoeveelheid openstaande vacatures. De Vlaamse regering voert maatregelen in om dit tekort tegen te gaan, maar de kwaliteit van het (taal)onderwijs zal daar onvermijdelijk onder lijden. Iemand die vloeiend Frans of Engels spreekt beschikt over de nodige kennis van de taal, maar niet over de nodige vaardigheden om die kennis over te brengen aan een grote groep leerlingen. Het onderwijs zal zich dus moeten herstructureren om aan de behoeften van de huidige en toekomstige maatschappij te voldoen.

Het onderzoek gaat verder met een casestudy in een middelbare school te Genk, een zeer diverse stad gezien er tal van verschillende nationaliteiten te vinden zijn. Er werd hierbij geopteerd om slechts één school te onderzoeken en op deze manier diepgaande kennis te vergaren over het

onderwerp. Om dit te verwezenlijken werden er ongestructureerde interviews afgenomen met de directeur van de deelnemende middelbare school en enkele taalleerkrachten om op die manier relevante data te kunnen verzamelen. De analyse van deze data gebeurde volgens de *Grounded Theory method*; een intensieve methode voor kwalitatief onderzoek waarbij de transcriptieteksten in drie fasen (open, axiaal en selectief coderen) worden geanalyseerd en gecodeerd. Deze methode heeft als doel een aantal thema's te isoleren die de centrale onderzoeksvraag zo volledig mogelijk kunnen beantwoorden. Voor het huidige onderzoek resulteerde het analyse- en coderingsproces in vier thema's: 1) Ontwikkeling van nieuwe initiatieven, 2) Dalende kwaliteit van het onderwijs, 3) Andere prioriteiten en 4) Invloeden van de maatschappij/overheid.

Door de grote mate aan diversiteit in Genk, en de taalachterstand van een grote groep leerlingen op de school, hebben directieleden en taalleerkrachten de noodzaak tot verandering ingezien. Ze zoeken naar nieuwe manieren en initiatieven om tegemoet te komen aan de taalleerbehoefden van de leerlingen. Bijvoorbeeld, ze willen meer inzetten op academisch taalgebruik in de derde graad. Taalleerkrachten op de desbetreffende school proberen er alles aan te doen om taalvaardigheid bij leerlingen te bevorderen en proberen andere leerkrachten ervan te overtuigen hetzelfde te doen. Echter, taalvaardigheid maakt niet consequent deel uit van de leerplandoelen van niet-taalvakken. Bovendien ontbreekt het hen aan de nodige tijd en kennis hierover, een gevolg van de maatregelen die de overheid treft, aldus de respondenten. Taalleerkrachten op de Genkse school maken zich steeds meer zorgen over het taalniveau en de capaciteiten van hun nieuwe collega's. Ze vragen hulp van de school, maar die krijgen ze niet altijd. Ook hier, vanwege het gebrek aan leerkrachten, heeft de school andere, urgente prioriteiten. Het tekort aan (taal)leerkrachten op de arbeidsmarkt zet ook druk op het wervingsproces van de school. De kwaliteit van leerkrachten is dus niet uitzonderlijk, ze missen de vaardigheden die nodig zijn om kwaliteitsvol les te geven. Volgens de respondenten gaat de kwaliteit van hun onderwijs achteruit, voornamelijk omdat kwaliteit, kennis en vaardigheden bij nieuwe leerkrachten niet meer wordt gecontroleerd tijdens het wervingsproces. De directieleden verwachten dit vooral van iemand met een lerarendiploma. Bijgevolg daalt ook de kwaliteit van de uitstromende leerlingen op school. Leerlingen in het zesde middelbaar hebben slechts de helft van de leerstof gekregen omdat de leerkrachten in tijdsnood zitten of onvoldoende kennis hebben om het vak te behandelen.

Men kan dus concluderen dat de veranderingsbereidheid van de desbetreffende school inzake taalbeleid, zowel positief als negatief beïnvloed kan worden. Enerzijds verplicht de steeds meer diverse leerlingenpopulatie de school tot verandering en vernieuwing van het taalbeleid. Anderzijds zorgt het lerarentekort voor de nodige complexiteit. Een beperkt aantal taalleerkrachten op school kan dit echter niet doorbreken. De algemene teneur in de deelnemende school is duidelijk: de Vlaamse overheid, en de directieleden op school, zijn verantwoordelijk voor het collectief veranderen van het onderwijs, anders blijft het dweilen met de kraan open.

De resultaten van dit masterproefonderzoek zijn echter gebaseerd op een beperkt aantal respondenten. Na vele malen contact opgenomen te hebben met verschillende scholen, bleek er al snel niet veel bereidheid te zijn tot deelname. Dit kan erop wijzen dat scholen geen concreet taalbeleid hanteren en daarom terughoudend zijn om deel te nemen aan een onderzoek naar taalbeleid. Pas in april 2023 reageerde een middelbare school te Genk positief op het

deelnameverzoek, een eerste kennismakingsgesprek met de directie vond plaats op 28 april 2023. Hierdoor vonden de interviews met de respondenten veel later plaats dan verwacht, met name tijdens de examenperiode van het secundair onderwijs. Omdat de leerkrachten het in deze tijd erg druk hadden, was ook de respons binnen de school zeer laag. Om meer gedetailleerde uitspraken te kunnen doen inzake het taalbeleid in Vlaamse secundaire scholen, worden vervolgstudies aangeraden. Idealiter worden hierbij een hele reeks casestudies gedaan in verschillende secundaire scholen, verspreid in heel Vlaanderen. Zo kan nadien de vergelijking gemaakt worden en de conclusie al dan niet veralgemeend worden.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
Abstract	2
Inhoudsopgave	5
Lijst met figuren.....	7
Lijst met tabellen	8
1 Literatuurstudie	9
1.1 Taalbeleid in het secundair onderwijs	9
1.1.1 Definitie van taalbeleid.....	9
1.1.2 De ontwikkeling van taalbeleid	9
1.1.3 Het belang van taalbeleid	11
1.1.4 De slaagkansen van taalbeleid	12
1.1.5 Taalbeleid op basis van 2 dimensies.....	13
1.1.6 De rol van (taal)leerkrachten in taalbeleid	15
1.2 Het lerarentekort in Vlaanderen	16
1.2.1 Oorzaken van het lerarentekort.....	17
1.2.2 Maatregelen van de overheid	19
1.3 Conclusie.....	22
2 Probleemstelling en onderzoeksvraag	23
3 Methodologie.....	24
3.1 Literatuurstudie	24
3.2 Onderzoeksopzet	24
3.2.1 Beperkingen van het onderzoek	25
3.3 Steekproef.....	25
3.4 Dataverzamelmethode	26
3.4.1 Semigestructureerde interviews	26
3.4.2 Onderzoeksverloop	26
3.5 Analyse van de data.....	27
3.5.1 Transcriberen	27
3.5.2 Coderen	27
4 Onderzoekresultaten.....	30
4.1 De invloed van de diverse leerlingenpopulatie op het taalbeleid van de school	30

4.1.1	Ontwikkeling van nieuwe initiatieven.....	31
4.2	De invloed van het tekort aan (taal)leerkrachten op het taalbeleid van de school	33
4.2.1	Dalende kwaliteit van het onderwijs.....	33
4.2.2	Andere prioriteiten.....	35
4.3	De invloed van de maatschappij/overheid op het taalbeleid van de school.....	36
5	Conclusie.....	39
	Bibliografie	40
	Bijlagen	43
	Bijlage 1: Interviewleidraad + introductietekst directie.....	43
	Bijlage 2: Interviewleidraad + introductietekst leerkrachten.....	45

Lijst met figuren

Figuur 1: De verschillende fases in het model van Kotter (rechts) en de taalbeleidscyclus (links) (Berben, 2012)	11
Figuur 2: Aantal openstaande onderwijsvacatures in Vlaanderen aan het einde van elke maand (Grommen, 2022)	16
Figuur 3: Niet-ingevulde vervangingen uitgedrukt in uren per vak gedurende het schooljaar 2019-20 (De Witte & Iterbeke, 2022).....	17
Figuur 4: Personeelsleden in het secundair onderwijs naar statuut en leeftijdscategorie gedurende het schooljaar 2020-2021 (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a)	18
Figuur 5: Evolutie van de schoolbevolking in het gewoon secundair onderwijs sinds het schooljaar 2015-2016 tot 2020-2021 (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a).....	18
Figuur 6: Vereenvoudigde versie van de boomstructuur, ontwikkeld na de analyse van de verkregen data volgens de Grounded Theory Method.	29

Lijst met tabellen

Tabel 1: Types taalbeleid gebaseerd op 1) het verbeteren van onderwijspraktijken, en 2) het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten (Vanbuel et al., 2020).....	13
Tabel 2: Extra maatregelen in strijd tegen het lerarentekort (Departement Onderwijs en Vorming, 2021b).....	20
Tabel 3: Beschrijving van de profielen van de respondenten van het onderzoek + datum van het interview.	25
Tabel 4: Voorbeeld van de eerste fase in het coderingsproces (open coderen)	27
Tabel 5: Voorbeeld van de tweede fase in het coderingsproces (axiaal coderen).....	28

1 Literatuurstudie

De literatuurstudie is onderverdeeld in twee hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk heeft betrekking op het taalbeleid in het onderwijs en gaat dieper in op de definitie van taalbeleid, de implementatie ervan binnen scholen en op de vraag waarom een taalbeleid belangrijk is. Ook de rol van (taal)leerkrachten bij de implementatie van een taalbeleid wordt aangehaald in dit hoofdstuk. Het tweede hoofdstuk van de literatuurstudie handelt over het lerarentekort. In dit deel wordt de situatie in Vlaanderen in kaart gebracht en worden enkele recente cijfers aangehaald. Tot slot kan u hier mogelijke oorzaken van het lerarentekort en de maatregelen die de overheid heeft genomen, of nog gaat nemen, terugvinden.

1.1 Taalbeleid in het secundair onderwijs

1.1.1 Definitie van taalbeleid

Om het onderzoek zo goed mogelijk uit te voeren wordt er in eerste instantie nagegaan wat precies onder taalbeleid wordt verstaan. In de literatuur wordt er regelmatig verwezen naar de definitie van Kris Van den Branden, hoogleraar taalkunde en hoofd van de educatieve master Talen aan de K.U. Leuven. Hij omschrijft taalbeleid als volgt: *"Taalbeleid is de structurele en strategische poging van een schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de taalleerbehoefte van de leerlingen met het oog op het bevorderen van hun algehele ontwikkeling en het verbeteren van hun onderwijsresultaten"* (Van den Branden, 2010, p. 11). De definitie van hoogleraar Kris Van den Branden maakt duidelijk dat stimulering van de taalvaardigheid van leerlingen een belangrijk doel is van een taalbeleid. Zo stelt ook postdoctoraal onderzoeker Marieke Vanbuel in een interview met Van den Branden, dat een taalbeleid pas kwaliteitsvol is als het er in de eerste plaats voor zorgt dat het onderwijsteam goed onderwijs kan bieden dat de taalontwikkeling van de leerlingen zo optimaal mogelijk stimuleert (Van den Branden, 2021). Daarnaast spreekt het woord "schoolteams" voor zich en wijst het op het feit dat taalbeleid geen individuele taak is, maar een team-effort.

Een andere definitie, volgens Pascal Smet, voormalig Vlaams Minister van Onderwijs, omschrijft taalbeleid als *"geen kant en klare maaltijd, maar een experimenteren met de beschikbare ingrediënten op basis van een reeks gemeenschappelijke regels en afspraken"* (Smet, 2011, p. 29). Volgens Smet (2011) kan er geconcludeerd worden dat een goed taalonderwijs rekening moet houden met de leefwereld en prikkels van leerlingen in het onderwijs, om via taal die specifieke leefwereld te kunnen verrijken en verruimen.

1.1.2 De ontwikkeling van taalbeleid

In een studie van Ricento en Hornberger (1996) wordt taalbeleid als een 'meerlagig' proces vergeleken met een ui, waarbij de buitenste laag van de ui de algemene beleidsdoelstellingen vormen die op een regionaal of nationaal niveau in de wetgeving staan geformuleerd. Volgens Pulinx et al. (2014) is taalbeleid een instrument om politieke doelen te bereiken en ideologische keuzes te legitimeren, gezien het vaak ontwikkeld en opgelegd wordt door beleidsmakers op regionaal of

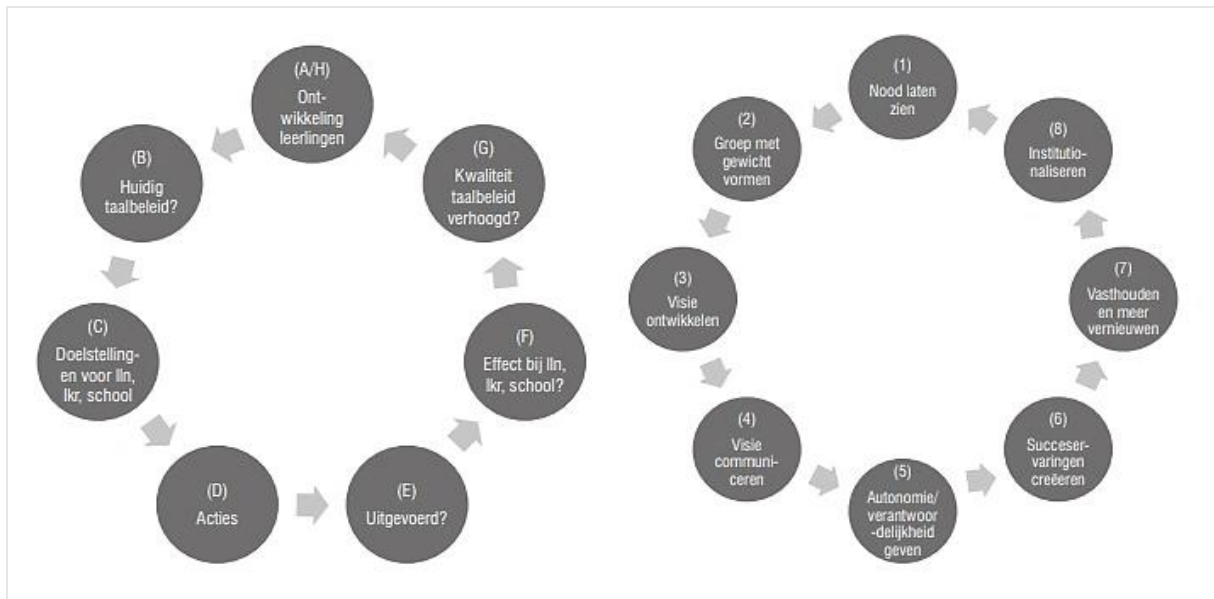
nationaal niveau. Taalideologieën¹, en het daarbij horende taalbeleid, komen dus niet toevallig tot stand, maar zijn gesitueerd in een bepaalde sociale, economische en politieke context (Pulinx et al., 2014). Het taalbeleid in het Vlaams onderwijs is volgens Pulinx et al. (2014) gericht op het zo snel en zo goed mogelijk beheersen van het Standaardnederlands, waarbij kennis van Standaardnederlands een voorwaarde is voor schoolsucces. Taalbeleid is dus een uiting van de onderliggende taalideologie en is daarom een krachtig instrument, zeker wanneer het geïmplementeerd wordt in een onderwijscontext, (Pulinx et al., 2014). Centrale organen en overheden zetten deze (politieke) doelen om in regelgeving, die op hun beurt geïmplementeerd wordt door scholen of instellingen die zich bevinden in de middelste laag van de ui (Ricento & Hornberger, 1996). Desalniettemin hebben de actoren in deze laag heel wat autonomie, gezien het taalbeleid op dit niveau, d.i. het schoolniveau, verder wordt ontwikkeld en uitgevoerd door schooldirecteurs, (taal)leerkrachten en ander schoolpersoneel, en wordt geïmplementeerd via verschillende taaltesten, curricula of programma's (Shohamy, 2006, geciteerd in Pulinx et al., 2014). De binnenste laag van de ui is ten slotte voorzien voor zij die verantwoordelijk zijn voor het overbrengen van een taalbeleid naar de klasvloer, namelijk de leerkrachten. Een leerkracht, als lid van een schoolteam, voert het taalbeleid uit in interactie met de lokale context waarbinnen gewerkt wordt, en in interactie met eigen ervaringen en overtuigingen (Pulinx et al., 2014). Deze overtuigingen en percepties hebben een effect op de manier waarop leerkrachten met leerlingen interageren (Pulinx et al., 2014). Onderzoek toonde reeds aan dat lage verwachtingen en percepties van leerkrachten de prestaties van leerlingen op een negatieve manier kan beïnvloeden (Rosenthal & Jacobson, 1968). Hoewel alle lagen elkaar beïnvloeden en op hun manier bijdragen, worden leerkrachten dus gezien als het epicentrum van een taalbeleid (Vanbuel & Van den Branden, 2019).

1.1.2.1 De taalbeleidscyclus

Het proces dat een school (herhaaldelijk) doorloopt voor het voeren van een taalbeleid, is een taalbeleidscyclus (Berben, 2012). Martien Berben, voormalig wetenschappelijk medewerker bij het Centrum van Taal en Onderwijs van K.U. Leuven, licht toe in een artikel hoe het model van Kotter, een veranderingsmodel dat vaak gebruikt wordt in de bedrijfswereld, volgens haar de basis vormt voor de taalbeleidscyclus die nodig is in het onderwijs om een krachtig taalbeleid te kunnen voeren. In Figuur 1 worden de verschillende fases van zowel de taalbeleidscyclus, als het model van Kotter weergegeven. De eerste 4 fases van het model van Kotter moeten voor beweging zorgen, de volgende 3 voor nieuwe methoden van aanpak, en in de laatste fase worden veranderingen in de organisatiestructuur vastgezet (Berben, 2012).

---

¹ Een taalideologie is een geheel van opvattingen en overtuigingen over de rol die taal vervult op cultureel, sociaal en politiek vlak binnen een bepaalde samenleving (Pulinx et al., 2014, p 98).

Figuur 1: De verschillende fases in het model van Kotter (rechts) en de taalbeleidscyclus (links) (Berben, 2012)

Martien Berben (2012) maakt duidelijk dat de eerste stap in het model van Kotter, namelijk het inzien van een nood, de belangrijkste is. Toegepast op het onderwijs en taalbeleid betekent dit dat initiatieven, meer bepaald van (taal)leerkrachten voor leerlingen, het risico lopen om niet als prioritair aanschouwd te worden als niet minstens drie vierde van het team inziet waarom deze initiatieven noodzakelijk zijn (Berben, 2012). De tweede stap in het model bestaat er daarom in om meteen op zoek te gaan naar een groep personen die gewicht in de schaal kunnen leggen, zodat beleidsleden of mede(taal)leerkrachten die grote impact (kunnen) leveren. Met deze groep mensen moet er vervolgens, in stap drie, gereflecteerd worden over de huidige situatie (het huidig taalbeleid), over doelstellingen en visies die bereikt moeten worden en acties die ondernomen moeten worden. Eens de beslissingen gemaakt zijn, het taalbeleid ontwikkeld is en de acties worden uitgevoerd, dan is volgens Berben (2012) communicatie de sleutel tot de volgende stappen (zie stap vier tot zeven in het model van Kotter). Evaluatie is de laatste stap.

Het doel van het model van Kotter is dat de genomen acties en vernieuwingen volledig geïncorporeerd kunnen worden in de bedrijfscultuur (Berben, 2012). Met betrekking tot de school als organisatie, is dit doel pas bereikt volgens Berben (2012) wanneer leerkrachten 1) vertrouwd zijn met de ontwikkelde visie, 2) acties ondernemen vanuit die visie, en 3) gemotiveerd blijven tijdens het uitvoeringsproces van die acties. Als een school erin slaagt om met het hele team deze cyclus te doorlopen, dan voert de school een krachtig taalbeleid (Berben, 2012).

1.1.3 Het belang van taalbeleid

Jaarlijks is er in het onderwijs een nieuwe instroom van leerlingen met diverse achtergronden (educatief, sociaal, talig), waardoor de nood voor talige ondersteuning steeds groter wordt (Cajot & Heeren, 2019). Maatschappelijke, demografische veranderingen maken het belang van een taalbeleid in het onderwijs niet tot overbodige luxe, maar wel tot een noodzaak. Om tijdig te kunnen anticiperen op die demografische veranderingen en de leerlingen zo optimaal mogelijk te kunnen ondersteunen, moet een school zich flexibel opstellen. Het taalbeleid mag daarom niet alleen afgestemd worden op

de leerlingen die zich op dat moment in het onderwijs bevinden, maar moet ook gericht zijn op toekomstige leerlingen (Cajot & Heeren, 2019). Volgens Smet (2011) kan een leeromgeving dan ook niet gecreëerd worden zonder eerst rekening te houden met de leefomgeving van de leerlingen. Het is omwille van die reden dat een taalbeleid integraal moet zijn om op die manier voor verbinding te kunnen zorgen tussen de school enerzijds en de (thuis)omgeving anderzijds (Smet, 2011).

Taalondersteuning bieden en taalgericht werken, in alle vakken, maakt deel uit van een continuüm naargelang het belang en de impact van taal op het onderwijs (Aelterman et al., 2008). Het staat buiten kijf dat taalbeleid, evenals de ontwikkeling en de implementatie ervan, op korte termijn heel veel tijd en de nodige inzet vraagt van de schoolteams. Op lange termijn echter, kan het ontwikkelingsproces van een taalbeleid zeer veel opleveren, voornamelijk omdat:

- het hele team zich betrokken voelt bij de kwaliteit van het taalonderwijs;
- het hele team kan meedenken over oplossingen en daardoor mogelijks meer gemotiveerd is om te investeren in duurzame en diepgaande verbeteringen in het taalonderwijs;
- de effectiviteit van veranderprocessen zal toenemen wanneer er planmatig gewerkt wordt aan structurele veranderingen;
- het leidt tot diepgaande en duurzame veranderingen gebaseerd op een analyse van het taalonderwijs en aansluit bij de visie van de school en de doelen die ze nastreven (Eversdijk, 2017).

1.1.4 De slaagkansen van taalbeleid

Gezien de bovenstaande definities werkt een taalbeleid wanneer het vertrekt vanuit de noden (grotendeels van leerlingen) die men vaststelt binnen een bepaalde context (Van den Branden, 2010; 2021; Smet, 2011). Dit maakt dat de inhoud van een taalbeleid voor elke school anders is en de implementatie ervan niet op dezelfde manier gebeurt. Typische knelpunten waarop implementatieprocessen van taalbeleid vastlopen, zijn volgens Vanbuel & Van den Branden (2019), de volgende:

- onvoldoende middelen ter beschikking hebben;
- niet heel het team is het eens met de gemaakte afspraken omtrent het taalbeleid;
- niet heel het team is geëngageerd om het taalbeleid te implementeren omdat het volgens hen niet onder hun taak valt;
- geen goede omzetting van het taalbeleid in de praktijk.

Het implementatieproces van een taalbeleid kan bovendien beïnvloed worden door tal van verschillende factoren. Scholen lijken hun taalbeleid en het belang ervan vrij sterk te associëren met anderstalige leerlingen. Zoals reeds aangehaald, is de leerlingenpopulatie en de diverse achtergronden van de nieuwe instroom een belangrijke motivatie van scholen om te beschikken over een effectief taalbeleid (Vanbuel et al., 2020; Van den Branden, 2021). Daarnaast zijn er andere factoren die op hun manier een invloed uitoefenen op het implementatieproces van een taalbeleid. Deze werden ondergebracht in vier categorieën: het beleid zelf, de schoolcontext, de stakeholders en de implementatiestrategie (Viennet & Pont, 2017, geciteerd in Vanbuel et al., 2020). Onderzoeken toonden al eerder aan dat de context waarin de scholen zich bevinden, het implementatieproces kan beïnvloeden (Vanbuel et al., 2020; Vanbuel & Van den Branden, 2019). Of een taalbeleid meer of

minder kans heeft op slagen is natuurlijk afhankelijk van de doelen die worden gesteld binnen de scholen, de aanwezige tools en hulpmiddelen, en de taaktoewijzing van bepaalde maatregelen (Vanbuel et al., 2020). Volgens Vanbuel en Van den Branden (2019) heeft een taalbeleid kans op slagen in de praktijk wanneer het voldoet aan de volgende 4 voorwaarden:

- 1) **De context waarin de school opereert.** Opdat een taalbeleid kans heeft op slagen in de praktijk moeten er voldoende middelen en ondersteuning ter beschikking worden gesteld door de overheid (infrastructuur, gebouwen, rekrutering van docenten, etc.).
- 2) **Een evenwicht tussen top-down en bottom-up beslissingen.** Als team moet je samen aan de slag gaan. Taalbeleid mag niet rusten op de schouders van enkele spelers die daarna de grotere groep moeten overtuigen. Tegelijkertijd mogen individuele docenten niet steeds opnieuw het warm water uitvinden. Sommige initiatieven staan soms in de weg van een taalbeleidsimplementatieproces.
- 3) **Reflectie en evaluatie op geregelde tijdstippen.** Gebrek aan regelmatige terugkoppeling van afspraken kan leiden tot een terugval in oude gewoontes.
- 4) **Overtuiging, ondersteuning en autonomie van de individuele docent.** Gezien de docent de persoon is die het taalbeleid in de praktijk moet uitvoeren, moet hij geëngageerd zijn om taalontwikkeling van leerlingen te bevorderen en te ondersteunen.

1.1.5 Taalbeleid op basis van 2 dimensies

Een taalbeleid wordt in de literatuur beschouwd als 'effectief' wanneer het, enerzijds, focust op een verbetering in talenonderwijs, en anderzijds een leeromgeving creëert voor leerkrachten (Kyriakides et al., 2010; 2015, geciteerd in Vanbuel et al., 2020). Deze tweede dimensie heeft betrekking op de maatregelen die schoolteams nemen opdat leerkrachten zouden (bij)leren.

De organisatie Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) deed onderzoek naar taalstimulerende maatregelen in de praktijk (Vanbuel et al., 2019; 2020), met als doel na te gaan op welke wijze secundaire scholen hun taalbeleid vormgeven en implementeren. Gebaseerd op de bovengenoemde twee dimensies werd in het onderzoek het taalbeleid van de deelnemende scholen opgedeeld in 4 categorieën, weergegeven in onderstaande tabel:

Tabel 1: Types taalbeleid gebaseerd op 1) het verbeteren van onderwijspraktijken, en 2) het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten (Vanbuel et al., 2020)

		Creëren van een leeromgeving	
		Laag	Hoog
Onderwijspraktijk verbeteren	Laag	Papieren taalbeleid	Ad hoc taalbeleid
	Hoog	Inert taalbeleid	Strategisch taalbeleid

1.1.1.1 Papieren taalbeleid

Een papieren taalbeleid scoort laag op zowel het verbeteren van de onderwijspraktijken, als op het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten.

Een papieren taalbeleid heeft vooral betrekking op scholen die in eerste instantie de intentie hebben om een taalbeleid te implementeren, maar moeilijkheden ondervinden met de invulling, definiëring en/of afbakening van wat een taalbeleid juist kan omvatten (Vanbuel et al., 2020). Deze scholen zijn dikwijls geen tot weinig strategische partnerschappen aangegaan, beschikken niet over de nodige materialen of hebben geen tools ontwikkeld die hen kunnen helpen bij de implementatie van een taalbeleid (Vanbuel et al., 2020).

1.1.1.2 Inert taalbeleid

Een inert taalbeleid scoort hoog op het verbeteren van onderwijspraktijken, maar laag op het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten.

Wanneer scholen beschikken over een inert taalbeleid, dan ligt de focus voor hun op de verbetering van het onderwijs en laten ze zich hierbij inspireren door inzichten uit onderzoek waardoor dit soort taalbeleid krachtig is en effectief (Vanbuel et al., 2020). Echter is het vaak moeilijk voor teamleden om alles uit te kast te halen en het beleid daadwerkelijk in de praktijk te brengen, omdat een effectieve leeromgeving voor het onderwijzend personeel ontbreekt en het beleid dus beperkt blijft tot de maatregelen die de taalbeleidsgroep heeft vooropgesteld (Vanbuel et al., 2020).

1.1.1.3 Ad hoc taalbeleid

Een ad hoc taalbeleid scoort hoog op het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten, maar laag op het verbeteren van onderwijspraktijken.

Een ad hoc taalbeleid heeft betrekking op scholen die reeds een lange traditie kennen in het taalbeleid, waarbij dit beleid in de eerste plaats dient om leerkrachten zo veel mogelijk te kunnen ondersteunen en om ze bewust te maken van taal (Vanbuel et al., 2020). Taalbeleidsleden zijn een aanspreekpunt voor niet-taalleerkrachten en de ondersteuning voor leerkrachten neemt de vorm aan van vraaggestuurde hulp waardoor de individuele wensen van leerkrachten dus bepalend zijn voor de daadwerkelijke hulp die er wordt verleend (Vanbuel et al., 2020).

1.1.1.4 Strategisch taalbeleid

Een strategisch taalbeleid scoort hoog op zowel het verbeteren van onderwijspraktijken, als op het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten.

Een strategisch taalbeleid scoort hoog op beide dimensies en wordt daarom in de literatuur gezien als een effectief taalbeleid (Kyriakides et al., 2010; 2015, geciteerd in Vanbuel et al., 2020). Men zet zowel in op het creëren van een strategische leeromgeving, als op het verbeteren van het onderwijs vanuit een op onderzoek gebaseerde aanpak. In scholen met dit soort beleid is iedere leerkracht een taalleerkracht (Vanbuel et al., 2020).

1.1.6 De rol van (taal)leerkrachten in taalbeleid

In 2016 deed Kris Van den Branden onderzoek naar de rol die leerkrachten spelen in Task-Based Language Learning (TBLT)², ofwel 'taakgericht taalonderwijs'. De belangrijkste conclusie uit dit onderzoek is wellicht dat de kwaliteit van TBLT niet groter kan zijn dan het beheersingsniveau van de leerkrachten die met de taken werken (Van den Branden, 2016). Toekomstige onderzoeken moeten daarom volgens Van den Branden de aandacht vestigen op de problemen die leerkrachten hebben met de taken waaraan zij worden blootgesteld en waarmee zij werken (Van den Branden, 2016).

Eén van die taken blijkt voor taalleerkrachten het taalbeleid in de school te zijn. Uit onderzoek weten we reeds dat taalleerkrachten hier een belangrijke rol spelen (Vanbuel et al., 2019; 2020). Taalstimulerende maatregelen komen vaak terecht op de schouders van taalleerkrachten en leden van het beleidsteam. Ook de directie en zorgcoördinator (indien aanwezig) zijn hierbij sterk betrokken, niet-taalleerkrachten en leerlingbegeleiders daarentegen worden hier gemiddeld minder mee geconfronteerd (Vanbuel et al., 2019). Opdat taalleerkrachten goed taalonderwijs kunnen realiseren is het van belang dat ze blijvend kunnen leren van elkaar, samen reflecteren op hun eigen praktijk, ideeën en ervaringen uitwisselen, alsook experimenteren via *co-teachen* (Van den Branden, 2021). Samenwerken met andere leerkrachten kan helpen om zwakke punten van de eigen onderwijsaanpak weg te werken; leraren leren het best, en het liefst, van elkaar (De Wilde, 2020). Desondanks hebben taalleerkrachten het gevoel dat ze hun collega's niet voldoende kunnen ondersteunen op vlak van taalstimulering (Vanbuel et al., 2019). Een mogelijke oorzaak hiervan is volgens Vanbuel et al. (2019) dat niet-taalleerkrachten niet altijd erg geëngageerd zijn om de taalontwikkeling van leerlingen te stimuleren in alle vakken, vaak omdat ze niet weten hoe. Daarnaast geven leerkrachten dikwijls meerdere vakken waardoor een focus op taal moeilijk is (Vanbuel et al., 2019). Vaardigheden moeten aangeleerd worden binnen een vak, een uurtje kritisch denken en ervan uitgaan dat leerlingen het juist toepassen in de les geschiedenis, wetenschappen of taal, voldoet niet (De Wilde, 2020).

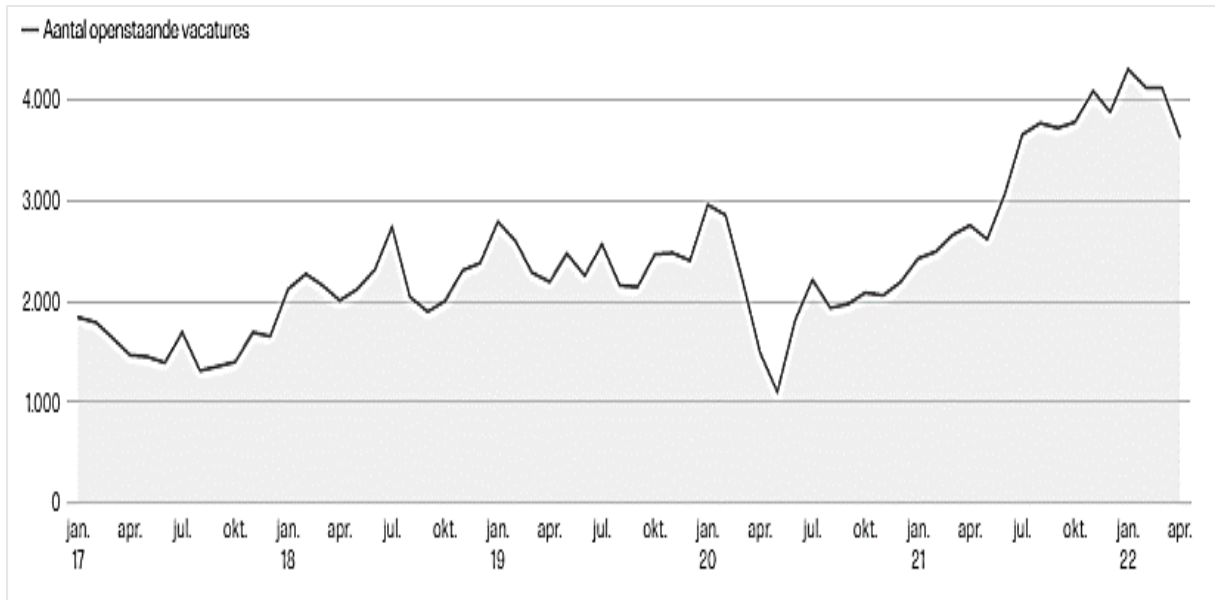
Eén enkele leerkracht kan het verschil niet maken, een 'schoolbreed taalbeleid' echter wel (Aelterman et al., 2008). De samenwerking en ondersteuning tussen taalleerkrachten en niet-taalleerkrachten die belangrijk is om een taalbeleid te kunnen doen slagen, moet dus ten volle benut worden (Vanbuel et al., 2019). Het is belangrijk dat elke leerkracht, zowel een taalleerkracht als een niet-taalleerkracht, beschikt over de nodige competenties om goed te kunnen functioneren. Zo stelt Lars Bernearts, professor Nederlandse literatuur aan UGent, in een interview met Klasse: "*Als we de maatschappelijke waardering voor talen willen opkrikken, is de stem van de leraar onmisbaar. Zelfs taalleraren onderschatten soms de kracht van talenonderwijs*" (Goossens, 2022, par. 10).

---

² TBLT wordt gedefinieerd als "een op de leerlinggerichte aanpak van het taalonderwijs" (Van den Branden, 2016).

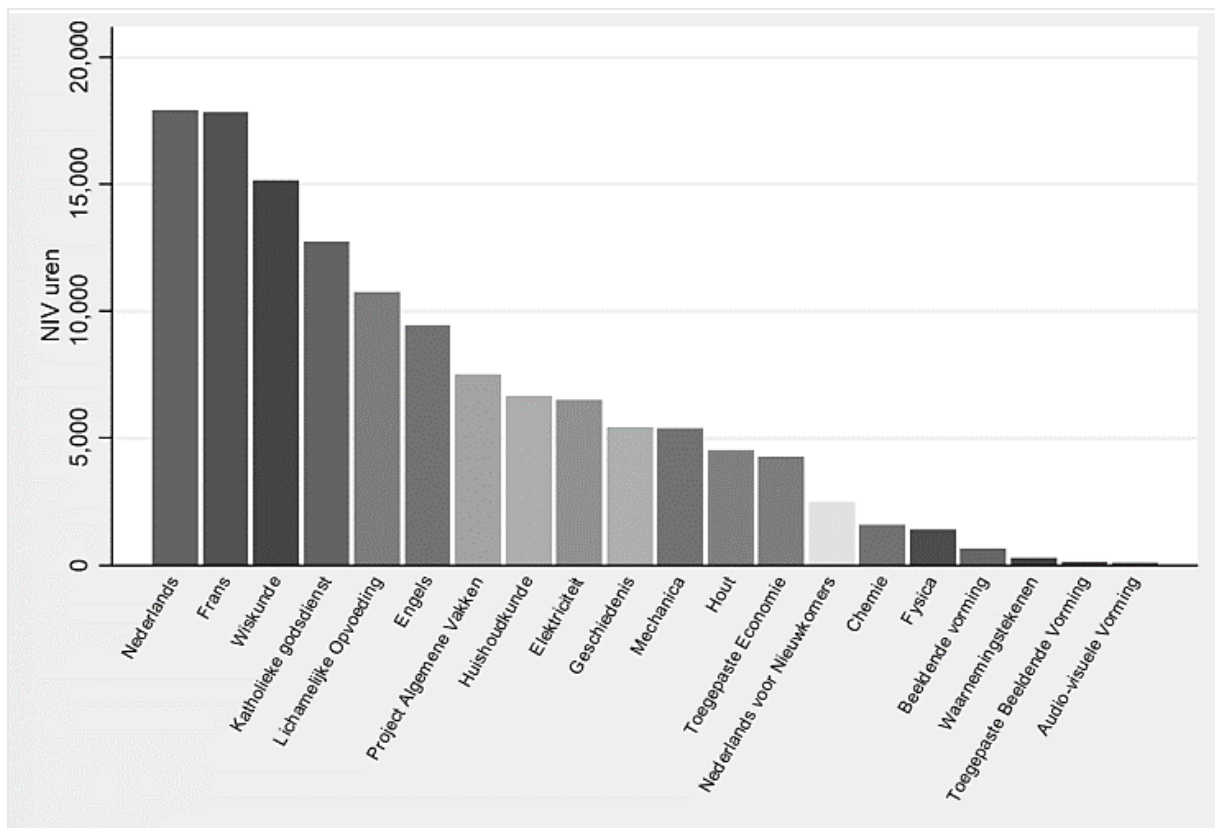
1.2 Het lerarentekort in Vlaanderen

Ondanks de belangrijke rol van leerkrachten in de maatschappij, staat het beroep zwaar onder druk. In heel Vlaanderen is het tekort aan leerkrachten al enkele jaren een probleem. Een artikel uit VRT NWS toont aan dat we al reeds een jaar boven het cijfer van 3.000, vaak 4.000 openstaande vacatures zitten voor kleuter-, basis- en secundair onderwijs tezamen (Grommen, 2022). Deze trend wordt weergegeven op onderstaande figuur:

Figuur 2: Aantal openstaande onderwijsvacatures in Vlaanderen aan het einde van elke maand (Grommen, 2022)

Ook uit een bevraging van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) die plaatsvond in september 2022 bij 518 van hun (in totaal 711) leden kon men een gelijkaardige conclusie trekken (Van Droogenbroeck, 2022). Zo bleek dat er welgeteld 739 voltijdse functies openstonden, waarvan 627 voor leerkrachten. Omgerekend naar al de scholen in Vlaanderen is dit 3% van het totaal aantal leerkrachten (Van Droogenbroeck, 2022). Het groeiend tekort aan leerkrachten uit zich daarnaast ook in het aantal niet of niet volledig ingevulde vervangingsopdrachten (De Witte & Iterbeke, 2022). Vooral voor de taalvakken Nederlands en Frans zijn het aantal niet-ingevulde vervangingen het hoogst. Onderstaande figuur toont het aantal niet-ingevulde vervangingen in uren per vak in het secundair onderwijs in het schooljaar 2019-20:

Figuur 3: Niet-ingevulde vervangingen uitgedrukt in uren per vak gedurende het schooljaar 2019-20 (De Witte & Iterbeke, 2022).

Met een als maar toenemend lerarentekort wordt de zoektocht naar kandidaat-leerkrachten steeds uitdagender (Vekeman et al., 2020). Hoewel de meeste scholen aangeven dat het rekruteren van leerkrachten voornamelijk problematisch is in de loop van het schooljaar omwille van vervangingstekorten, zijn er ook scholen die wijzen op een algemeen lerarentekort (Vekeman et al., 2020).

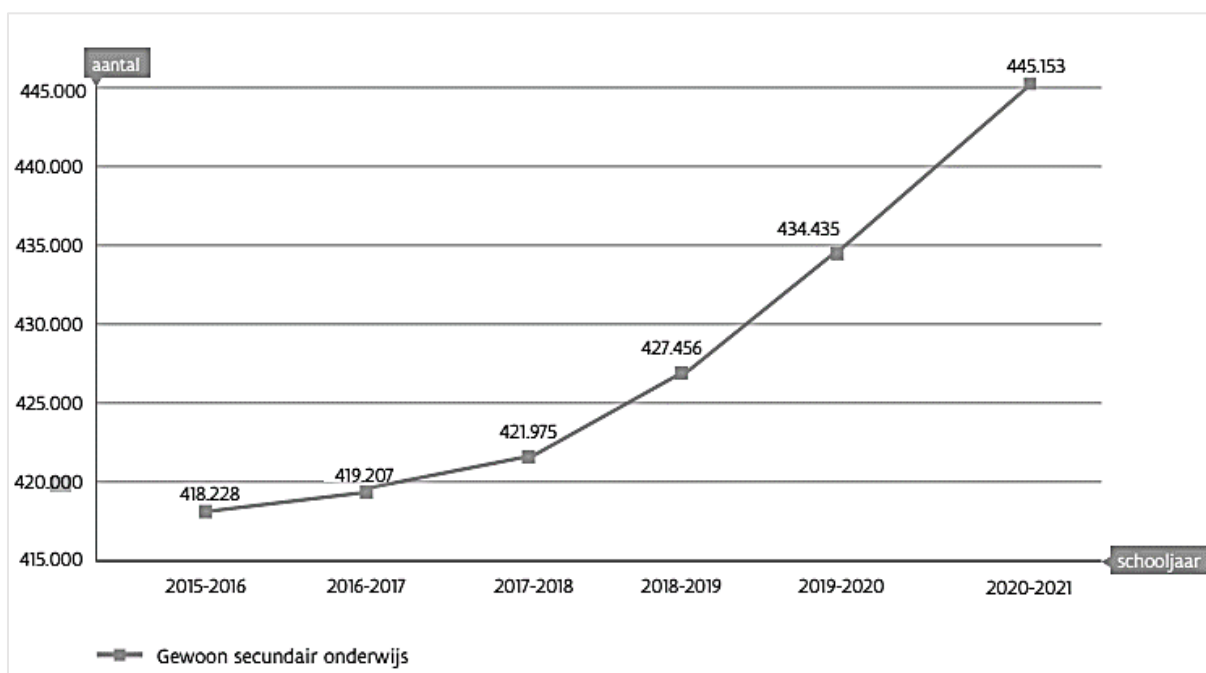
1.2.1 Oorzaken van het lerarentekort

Naast de algemene schaarste op de arbeidsmarkt zijn er andere, specifieke factoren die aan de grondslag liggen van het lerarentekort. Ten eerste is er een dalende instroom in de lerarenopleiding enerzijds, en een grote uitstroom van het aantal (startende) leerkrachten anderzijds (De Witte & Iterbeke, 2022). Te weinig 18-jarige kiezen voor een lerarenopleiding. Het aantal studenten daalde in 2021 met maar liefst 5,5% ten opzichte van het voorgaande schooljaar (De Wilde & Frederix, 2022). Hoewel leerkrachten hoog scoren in de lijst van beroepen waarin we vertrouwen hebben, schort er toch iets aan het imago en de aantrekkelijkheid van dit beroep (De Wilde & Frederix, 2022). Het is maar de vraag of de huidige instroom van de verschillende lerarenopleidingen voldoende groot is om het alsmal groeiende tekort op te vangen (Grommen, 2022). Daarnaast gaan niet alle pas afgestudeerde leraren naar het onderwijs, en blijven niet alle startende leraren in het onderwijs. Een van de belangrijkste factoren voor de grote uitstroom is het gebrek aan toekomstperspectieven en jobzekerheid (Struyven & Vanthournout, 2014, geciteerd in De Witte & Iterbeke, 2022). Ook de praktijkshock die startende leerkrachten mogelijk ervaren speelt een belangrijke rol, met name de werkdruk, stress en de beperkte ondersteuning van de school (De Witte & Iterbeke, 2022).

Ten tweede is ook de alsmaar stijgende leerlingenpopulatie een mogelijke oorzaak van het groeiend tekort aan leerkrachten. Uit het rapport van Departement Onderwijs en Vorming (2021a) blijkt dat het aantal leerlingen in het secundair onderwijs jaarlijks stijgt, hetgeen een mogelijke verklaring kan zijn voor de druk die uitgeoefend wordt op de aanwervingsbehoefte van scholen. De onderstaande 2 figuren geven de hoeveelheid weer van het personeel in het secundair onderwijs gedurende het schooljaar 2020-2021 (Figuur 5) enerzijds, en de evolutie van de schoolbevolking sinds het schooljaar 2015-2016 (Figuur 6) anderzijds:

	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	Totaal
GEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS						
Vastbenoemden	3.248	15.054	16.912	15.095	4.108	54.417
Tijdelijken	6.487	4.017	2.195	984	343	14.026
Totaal	9.735	19.071	19.107	16.079	4.451	68.443

Figuur 4: Personeelsleden³ in het secundair onderwijs naar statuut en leeftijdscategorie gedurende het schooljaar 2020-2021 (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a)

Figuur 5: Evolutie van de schoolbevolking in het gewoon secundair onderwijs sinds het schooljaar 2015-2016 tot 2020-2021 (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a)

³ Onder de categorie "personeelsleden" verstaan we de volgende groepen: de directeurs, de adjunct-directeurs, het onderwijzend personeel, het administratief personeel, het werkliddepersoneel van het gemeenschapsonderwijs, het opvoedend hulppersoneel, het paramedisch personeel, het CLB-personeel, het inspectiepersoneel, het personeel pedagogisch begeleiding, het personeel van de internaten en de kinderverzorgsters van het kleuteronderwijs (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a).

We zien op de grafieken een duidelijk onevenwicht tussen het aantal leerlingen (445.153) en het aantal personeelsleden (68.443) in het gewoon secundair onderwijs in 2020-2021. Vlaanderen beschikt over 944 scholen voor het gewoon secundaire onderwijs, dit is het Gemeenschapsonderwijs, het Gesubsidieerd vrij onderwijs en het Gesubsidieerd officieel onderwijs (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a), waarbij de ene school al een groter aantal leerlingen opvangt dan de andere school. Daarnaast moet men ook rekening houden met de verschillende studierichtingen binnen elke school en de inzetbaarheid van het onderwijzend personeel voor de verschillende vakken naargelang hun expertise.

In tegenstelling tot wat de cijfers zeggen is er volgens Jonas De Raeve (2021), senior-adviseur onderwijs bij VOKA, in theorie helemaal geen lerarentekort. Volgens De Raeve heeft het tekort vooral te maken met een suboptimale inzet van het beschikbare talent en ligt de oorzaak, onder andere, bij:

- het aanbieden van dezelfde studierichtingen in eenzelfde regio waardoor klassen en studierichtingen met weinig leerlingen in stand worden gehouden;
- het kleinere aantal uren dat Vlaamse leraren lesgeven in vergelijking met hun collega's in andere landen en dit terwijl Vlaamse leerlingen in totaal wel meer uren les krijgen dan elders;
- het grote aantal onderwijspersoneel dat niet voor de klas staat door het hoge ziekteverzuim, door detacheringen naar andere organisaties of door de inzetbaarheid van bepaalde verlofstelsels.

De Raeve (2021) benadrukt hierbij ook nog dat schoolbesturen amper de ruimte hebben om zelf een HR-beleid te voeren door de regels van de overheid rond arbeidsvoorwaarden, evaluatiebeleid of diplomavereisten. Volgens hem zou het lerarentekort zich vanzelf oplossen wanneer de arbeidsorganisatie en het personeelsbeleid door de scholen zelf in handen zou kunnen genomen worden (De Raeve, 2021).

1.2.2 Maatregelen van de overheid

Tabel 2 hieronder toont een set maatregelen, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 3 december 2021, die het lerarentekort zou moeten tegengaan. Een deel van deze maatregelen werd reeds ingevoerd in het schooljaar 2021-2022, maar heel wat andere maatregelen zijn eerder lange termijnplannen zoals hieronder in het overzicht zal blijken (Departement Onderwijs en Vorming, 2021b). Zo voorziet de overheid op lange termijn veranderingen in de bachelor- en/of masteropleidingen, maar ook meer intense samenwerkingen tussen lerarenopleidingen en scholen waarbij meer aandacht besteed moet worden aan diversiteit en digitalisering in het onderwijs (Departement Onderwijs en Vorming, 2021b).

Wat is er dan wel reeds veranderd? Zij-instromers kunnen bijvoorbeeld meer anciënniteit opnemen, zo blijkt uit een artikel van VRT NWS. Sinds september 2020 bestond de mogelijkheid om tot 8 jaar anciënniteit mee te nemen als je vanuit de privé de overstap maakte naar het onderwijs om één (of meerdere) knelpuntvakken te gaan onderwijzen, maar sinds het jaar 2022 is dat zelfs opgetrokken naar 10 jaar (Grommen & Baeck, 2022). Een andere maatregel die reeds in voege is, richt zich tot

het tijdelijk opzeggen van de loopbaanonderbreking⁴. Zo meldt een artikel uit De Tijd dat leerkrachten en ambtenaren sinds september 2022 kunnen terugkeren naar het onderwijs om hun school uit de nood te helpen, ook voor kortere opdrachten, en daarna hun loopbaanonderbreking weer voortzetten zonder verlofrechten te verliezen (Lamote, 2022). Hieronder nog een schematisch overzicht van de belangrijkste huidige en toekomstige maatregelen.

Tabel 2: Extra maatregelen in strijd tegen het lerarentekort (Departement Onderwijs en Vorming, 2021b)

Maatregelen voor het schooljaar 2021-2022	
1)	<p>Méér zij-instromers kunnen méér anciënniteit meenemen.</p> <p>Voor méér vakken: De lijst met knelpuntvakken wordt uitgebreid met 12 extra vakken en 2 ambten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biologie • Chemie • Fysica • Natuurwetenschappen • Aardrijkskunde • Economie • Informatica • Duits • Engels • Latijn • Project algemene vakken • Techniek • Directeur (in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs) • ICT-coördinator (in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs) <p>Méér anciënniteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tot 10 jaar voor de volledige lijst met knelpuntvakken en –ambten. • Daarbovenop blijft het systeem van nuttige ervaring behouden, net als de mogelijkheid tot toekenning van extra anciënniteit voor een periode van maximaal 10 jaar.
2)	Masters met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs kunnen aangesteld en benoemd worden in het basisonderwijs, met de verloning van een bachelor.
3)	Leerkrachten krijgen extra loon voor extra uren lesgeven boven op hun gewone lesopdracht.
4)	Leerkrachten in bijvoorbeeld eindloopbaanverlof of zorgverlof moeten de mogelijkheid krijgen om dat verlof deeltijds en tijdelijk op te schorten, zonder dat ze financieel nadeel ondervinden of rechten verliezen. Zo kunnen mensen die dat willen en kunnen een school

⁴ Loopbaanonderbreking is een maatregel die de werknemers uit de publieke sector toelaat hun beroepsactiviteit volledig te onderbreken of hun arbeidsprestaties te verminderen, eventueel met toekenning van een uitkering (Statistiek Vlaanderen, 2022)

	tijdelijk uit de nood helpen. Vlaams minister van Onderwijs contacteerde hiervoor de bevoegde federale en Vlaamse gemeenschapsministers.
5)	Gepensioneerde leerkrachten die nog enkele uren willen lesgeven, mogen hier fiscaal niet voor gestraft worden. Pensioen combineren met lesgeven moet, zoals tijdens de coronacrisis, mogelijk zijn. Vlaams minister van Onderwijs contacteerde hiervoor de bevoegde federale en Vlaamse gemeenschapsministers.
6)	Scholen krijgen de mogelijkheid om, wanneer ze géén leerkracht vinden, de toegekende uren-leraar/lestijden voor 20% om te zetten in middelen a rato van 95% van hun budgettaire equivalentie, die ze kunnen gebruiken om bijvoorbeeld een opvoeder of ander ondersteunend personeel aan te werven.
7)	Alle vacatures komen via een link op onderwijswebsites rechtstreeks van scholen naar kandidaten, zodat er vlotter contact mogelijk wordt.
8)	Binnen scholengemeenschappen kan een interne vacaturebank de stille reserve van leerkrachten zonder volledige opdracht beter aanboren.
9)	Mensen met een lerarendiploma die vandaag werken in een andere sector, zullen actief warm gemaakt worden om (terug) naar het onderwijs te komen, bijvoorbeeld via mailing van de lerarenopleidingen aan alle oud-studenten.
10)	De verschillende mogelijkheden om de vlakke loopbaan te doorbreken krijgen extra aandacht. Schoolbesturen worden hierover beter geïnformeerd en er komt een rechtstreekse lijn om vragen te beantwoorden.

Maatregelen op langere termijn

1)	Vervangingen zullen structureel geclusterd worden, zodat het interessanter wordt om een vervangingsopdracht te aanvaarden: je krijgt dan een aanstelling zonder versnippering.
2)	Er komt een lerarenloket waar iedereen die leraar wil worden terecht kan. Vandaag bestaan er veel verschillende kanalen om leraar te worden, maar een centraal aanspreekpunt ontbreekt. Zo weten veel kandidaten bijvoorbeeld niet dat ze al kunnen lesgeven terwijl ze in tussentijd hun pedagogisch bekwaamheidsbewijs halen.
3)	Leerkrachten krijgen na een ziekteverlof meer kansen om hun lesopdracht geleidelijk terug op te nemen, zodat de stap minder groot wordt. Zwangere leerkrachten die niet meer voor de klas kunnen staan, krijgen andere taken binnen de school die ze, voorafgaand aan hun zwangerschapsverlof, op een veilige manier kunnen opnemen.
4)	Zij-instromers zonder pedagogische bekwaamheid kunnen deeltijds educatief verlof nemen. Met een 'leerkrachtenbonus' krijgen ze vrijstelling om een lerarenopleiding te volgen. De school waar de zij-instromer werkt wordt voor de helft gecompenseerd met mogelijke vervangingseenheden, zodat het voor leraren in opleiding (LIO's) werkbaar blijft om het lesgeven en opleiding te combineren.
5)	De bachelorproef/masterproef krijgt, in overleg met de lerarenopleiding, een alternatieve invulling met meer aandacht voor de praktijkcomponent.
6)	De lerarenopleiding en de scholen zullen intenser samenwerken om de voeling met het werkveld te garanderen.

7)	Er is specifieke aandacht voor diversiteit bij de rekrutering van leerlingen secundair onderwijs voor de lerarenopleiding.
8)	Digitalisering krijgt een structurele plaats in ons onderwijs.
9)	Er wordt onderzocht: <ul style="list-style-type: none"> • Hoe stagiairs bezoldigd kunnen ingezet worden voor korte reguliere vervangingen. Onderwijskwalificerende trajecten (OKOT) blijven belangrijk. • Hoe ondersteunende personeelsleden die in punten zijn aangesteld een pedagogisch bekwaamheidsbewijs kunnen halen. • Of pilootprojecten over (tijdelijke) mobiliteit met Vlaamse en lokale overheden mogelijk zijn.

1.3 Conclusie

Desondanks het feit dat taalbeleid grotendeels wordt geformuleerd door beleidsmakers op regionaal of nationaal niveau, als uiting van verschillende taalideologieën (Pulinx et al., 2014), beschikken scholen over heel wat autonomie betreft de implementatie en uitvoering van het beleid. Het zijn leerkrachten, met name de taalleerkrachten, op wiens schouders het taalbeleid rust. Aangezien dit beleid ook hoofdzakelijk gericht is op het verbeteren van de onderwijspraktijken voor leerlingen (Van den Branden, 2010), is het taalbeleid, enerzijds, afhankelijk van de kwaliteit van de onderwijzende leerkrachten. Immers, wanneer men zelf niet beschikt over de nodige vaardigheden en kennis, is het onmogelijk deze kennis over te dragen aan een volgende generatie. Precies daarom moeten scholen investeren in een leeromgeving voor hun leerkrachten. Anderzijds is het taalbeleid sterk afhankelijk van de omgeving van de leerlingen. De bevolking in elke provincie, gemeente of regio in Vlaanderen is anders. Dit betekent dat ook het taalbeleid voor elke school anders is.

We kunnen dus concluderen dat het taalbeleid in het onderwijs sterk in interactie staat met de context en de maatschappij waarin het opereert. Echter, onze maatschappij is voortdurend in verandering, een proces waar ook het onderwijs sinds jaar en dag rekening mee moet houden. De huidige maatschappij wordt gekenmerkt door een steeds meer diverse leerlingpopulatie en een lerarentekort dat steeds nijpender wordt. Echter, beide ontwikkelingen vragen om andere maatregelen. Daar waar de toenemende diversiteit een effectief taalbeleid onmisbaar maakt, zorgt het lerarentekort voor andere, meer urgente problemen en dus andere prioriteiten in het onderwijs. Ondanks de maatregelen van de Vlaamse overheid blijft het lerarentekort een uitdaging voor de scholen. We kunnen dus concluderen dat het onderwijs, en het daarbij horende taalbeleid, zich zal moeten herorganiseren om aan de behoeften van de huidige en toekomstige maatschappij te voldoen.

2 Probleemstelling en onderzoeksvraag

Wanneer we de maatschappij van 10 jaar geleden vergelijken met de maatschappij van vandaag, dan valt op dat deze verre van hetzelfde zijn. Elke maatschappij ondergaat, naast politieke, economische en culturele veranderingen, ook voortdurend ontwikkelingen op vlak van demografie. Ook het onderwijs kan aan deze veranderende realiteit niet ontsnappen. Een onderzoek van de organisatie Steunpunt Onderwijsonderzoek toonde reeds aan dat de toenemende diversiteit één van de vele maatschappelijke ontwikkelingen is die het Vlaamse onderwijs beïnvloedt (Boderé et al., 2018). De diversiteit in de klassen groeit namelijk sneller dan vele lijken te beseffen, wat maakt dat de taalleerbehoeften van leerlingen veranderen. De nood voor talige ondersteuning wordt alsmaar groter (Cajot & Heeren, 2019).

Het taalbeleid van een school moet aangepast zijn aan de taalleerbehoeften van de leerlingen en moet vertrekken vanuit de noden die worden vastgesteld binnen een bepaalde context (Van den Branden, 2010; 2021; Smet, 2011). Het spreekt voor zich dat, wanneer die noden veranderen, ook het taalbeleid van de school moet aangepast worden. We stellen echter vast dat dit in heel wat scholen niet vanzelfsprekend is, aangezien het taalbeleid van de school niet aanschouwd wordt als prioritair. Eén van de oorzaken hiervoor in Vlaanderen is het nijpende lerarentekort (Departement Onderwijs en Vorming, 2021a). Tewerkgestelde leerkrachten moeten dikwijls meerdere vakken onderwijzen, waardoor het moeilijker wordt om tegelijkertijd te blijven focussen op taalbeheersing en taalgebruik (Vanbuel et al., 2019). Toch zijn het, volgens Berben (2012), net die leerkrachten die een grote rol spelen in het opzetten van een taalbeleidscyclus met het oog op het doorvoeren van veranderingen. Ze zijn actief betrokken bij het taalbeleid en staan rechtstreeks in contact met de leerlingen. Ze stellen dus de noden vaak als eerste vast. Echter, wanneer het lerarenteam steeds minder leden telt, is het doorvoeren van veranderingen niet altijd even gemakkelijk. Het is dus maar de vraag of scholen bereid zijn tot het prioriteren van taalbeleid en het vervolgens doorvoeren van veranderingen in dit taalbeleid, in tijden van lerarentekort.

De centrale onderzoeksvraag wordt als volgt geformuleerd: *Welk effect heeft het tekort aan taalleerkrachten enerzijds, en de steeds meer diverse leerlingenpopulatie anderzijds, op de veranderingsbereidheid van een middelbare school inzake taalbeleid?*

3 Methodologie

3.1 Literatuurstudie

Voorafgaand aan het onderzoek is er een literatuurstudie uitgevoerd om het begrip 'taalbeleid' te omschrijven en de actuele contexten in kaart te brengen. De primaire zoekbronnen voor wetenschappelijke artikels waren *Google Scholar*, gevolgd door *ScienceDirect*, *Taylor & Francis Online* en de *UHasselt universiteitsbibliotheek*. Daarnaast werd ook gekeken naar de bibliografie van wetenschappelijke artikels en overheidsrapporten om nog meer relevante bronnen op te sporen.

Om een eerste inzicht te krijgen in taalbeleid, werd gezocht op algemene zoektermen, zoals 'taalbeleid', 'definitie taalbeleid', 'soorten taalbeleid', 'talenonderwijs', 'taalbeleid Vlaams onderwijs', 'taalontwikkeling leerlingen', 'belang van taalbeleid', 'taalbeleid secundair onderwijs', 'taal in de klas', 'schooltaalbeleid', 'stimuleren van taalbeleid'. Nadien is er getracht het belang van de taalleerkracht en het lerarentekort in Vlaanderen in kaart te brengen, onder andere met de volgende zoektermen: 'lerarentekort', 'lerarentekort Vlaanderen', 'lerarentekort in cijfers', 'oorzaak lerarentekort', 'belang taalleerkrachten', 'taalleraren secundair', 'rol van taalleerkracht', 'rol van taalles', 'maatregelen lerarentekort'. Voor iedere zoekterm is ook het Engelstalige equivalent gebruikt. Tot slot werd er nog gezocht op vaak terugkerende persoonsnamen in deze context, zoals die van 'Kris Van den Branden' en 'Marieke Vanbuel'.

3.2 Onderzoeksopzet

Deze masterproef is gestoeld op kwalitatieve onderzoeksmethoden en heeft als doel inzichten te bieden in het taalbeleid van een secundaire school, alsook te onderzoeken hoe actuele, maatschappelijke veranderingen (in het bijzonder het tekort aan leerkrachten enerzijds en de steeds meer diverse leerlingenpopulatie anderzijds) hier invloed op uitoefenen. Gezien het feit dat er relatief weinig literatuur ter beschikking is over dit onderwerp, is kwalitatief onderzoek de meest geschikte methode om meer te weten te komen over de onderhavige problematiek. Meer in het bijzonder is er in deze masterproef gebruik gemaakt van de *Grounded Theory Method*. Bij deze methode worden specifieke analyseprocedures gebruikt om een verklaring of theorie te construeren die inzicht schept in het betreffende onderzoeksthema (Saunders et al., 2019).

Wanneer het doel van het onderzoek erin bestaat een diepgaand inzicht te verwerven in een bepaalde problematiek en de processen die aan de grondslag ervan liggen, is een casestudy een relevante onderzoeksstrategie (Saunders et al., 2019). De data die kwalitatief geanalyseerd zullen worden, kunnen verzameld worden via niet-gestandaardiseerde interviews, waaronder semigestructureerde en diepte-interviews (Saunders et al., 2019). Omwille van bovenstaande redenen werd gekozen voor een enkelvoudige casestudy op basis van semigestructureerde interviews binnen een middelbare school. Op die manier kan dit specifiek onderzoek nuttige inzichten bieden die in eventuele vervolgonderzoeken afgetoetst kunnen worden binnen een groter geheel.

3.2.1 Beperkingen van het onderzoek

In de zoektocht naar een middelbare school bleek er niet veel bereidheid tot deelname te zijn. Zowel via mail, telefonisch als fysiek ter plaatse, werd er meermaals contact opgenomen met verschillende middelbare scholen, met de vraag om deel te nemen aan het masterproefonderzoek. Echter, het antwoord van de scholen was altijd negatief. Dit kan vermoedelijk wijzen op het feit dat vele scholen geen concreet taalbeleid hanteren en hierdoor niet bereid zijn deel te nemen aan een onderzoek over taalbeleid. Omwille van het feit dat de zoektocht naar een deelnemende school veel langer duurde dan verwacht was het noodzakelijk om, in termen van haalbaarheid, de vooropgestelde tijdsspanne te veranderen. Er werd vervolgens dan ook geopteerd om het onderzoek noodzakelijkerwijs uit te stellen naar tweede zit.

Het was pas april toen een middelbare school te Genk positief antwoordde op het verzoek tot deelname. Bijgevolg moesten interviews met respondenten in de maand mei of juni plaatsvinden. Dit is voor leerkrachten in het secundair onderwijs een zeer drukke periode, gezien dat dan de examenperiode valt. Het was daarom niet eenvoudig om respondenten te vinden die bereid waren tot deelname. De resultaten van deze masterproef zijn dan ook gebaseerd op een beperkt aantal respondenten en een beperkte dataset.

3.3 Steekproef

Concreet neemt het kwalitatief onderzoek binnen deze masterproef de vorm aan van een enkelvoudige casestudy met als doel het taalbeleid van één specifieke middelbare school in de diepte te bestuderen. Binnen de schoolpopulatie werd geopteerd voor een doelgerichte steekproef; een methode waarbij het oordeel van de onderzoeker bepaalt welke cases deel zullen uitmaken van de steekproef (Saunders et al., 2019). Enerzijds werd er een interview afgenomen met de directeur van de middelbare school om op die manier een beeld te krijgen van het taalbeleid van de school. Anderzijds werden er interviews afgenomen van leden van het onderwijzend personeel, met name de taalleerkrachten. Op deze manier kon nagegaan worden of de inzichten van de directie al dan niet ondersteund werden door het onderwijzend personeel. In totaal zijn er 3 interviews afgenomen. In Tabel 3 worden de profielen van de verschillende respondenten weergegeven. Omwille van het anonieme karakter van het onderzoek, eigen aan de geheimhoudingsovereenkomst die werd opgesteld, werd aan elke respondent een nummer toegewezen.

Tabel 3: Beschrijving van de profielen van de respondenten van het onderzoek + datum van het interview.

Respondent	Datum interview
Respondent 1 is een lid van het directieteam.	22/05/2023
Respondent 2 is een leerkracht Frans in de tweede graad.	02/06/2023
Respondent 3 is een leerkracht Frans en coördinator in de derde graad	22/06/2023

3.4 Dataverzamelingmethoden

3.4.1 Semigestructureerde interviews

Aangezien de centrale onderzoeksvraag veeleer beschrijvend en verkennend van aard is, werd gekozen voor semigestructureerde interviews. Op basis van de literatuurstudie werden twee interviewleidraden opgesteld, bestaande uit open en gesloten vragen die werden geconcentreerd rond 3 clusters: 'Algemene organisatie (taalbeleid)', 'Taalbeleid en de leerlingenpopulatie' en 'Taalbeleid en de leerkrachten'. Bijlage 1 en 2 geven de introductietekst en vragenlijsten weer die gebruikt werden.

De interviewleidraden bestaan enerzijds uit zowel open als gesloten, gestructureerde vragen die het toelaten om op eenvoudige wijze de vergelijking te maken tussen de visies van de verschillende participanten. Anderzijds bevatten de leidraden ook een reeks ongestructureerde vragen die de participanten in de mogelijkheid stellen een uitgebreider antwoord te geven met betrekking tot bepaalde onderwerpen die bovenal functie- en dus persoonsgebonden zijn. Deze set vragen wordt in grote mate gestuurd in functie van de antwoorden van de betrokken respondenten en kunnen daarom verschillend zijn per respondent.

3.4.2 Onderzoeksverloop

Het eerste kennismakingsgesprek met de directie van de deelnemende school vond plaats op 28 april 2023 en had als doel meer toelichting te geven bij het onderzoek, alsook werden de doelstellingen overlopen en werden er concrete werkafspraken gemaakt. Vervolgens werden de interviews één op één, in een online setting, afgenomen en werden er video-opnames gemaakt. Hiervoor is voorafgaandelijk aan het interview steeds toestemming van de respondent verkregen. Deze opnames lieten toe een zo correct mogelijke analyse van de verzamelde data te kunnen maken.

Geruime tijd voor het interview werd aan iedere respondent de vragenlijst doorgestuurd via e-mail. Op deze manier was iedere respondent in de mogelijkheid om op voorhand reeds na te denken over de bevroegde thema's. Een diepgaand, kwaliteitsvol antwoord is in dit onderzoek dan ook belangrijker dan een spontaan antwoord. Bij de start van het interview werd in eerste instantie de centrale onderzoeksvraag voorgelegd en werd kort het doel van het onderzoek geschetst. Hierbij werd ook vermeld dat vertrouwelijkheid en anonimiteit van de respondent gegarandeerd zouden worden en dat men recht had tot het weigeren van vragen en/of het stopzetten van het interview. Bij het stellen van de vragen hield de interviewer steeds een neutrale toon aan en werden opmerkingen en/of het geven van eigen ideeën zoveel mogelijk vermeden. Daarnaast werd iedere vraag vooraf duidelijk geformuleerd in de vragenlijst, waarbij sturing van de interviewer vermeden werd. Tijdens het interview werden ook notities gemaakt om antwoorden van de respondenten nauwkeuriger te registeren. Na het interview werd aan iedere respondent gevraagd om informatie die werd verstrekt tijdens het interview, niet te delen met derden tot het einde van het onderzoek. Op die manier kon ook een respondentbias zoveel mogelijk vermeden worden. Daarnaast werden ze bedankt voor hun deelname en kregen ze contactgegevens van de interviewer voor eventuele vragen, opmerkingen of extra informatie.

Het afnemen van de interviews begon op 22 mei 2023 en eindigde op 22 juni 2023.

3.5 Analyse van de data

3.5.1 Transcriberen

Alle interviews werden handmatig getranscribeerd. Gesteld dat het voor dit onderzoek enkel van belang is wat de respondenten inhoudelijk te vertellen hebben, en niet zozeer de manier waarop ze dit doen of de emotie die hierbij komt kijken, is ervoor gekozen om het interview woordelijk te transcriberen. Stopwoordjes, aarzelingen en stotteren werden genegeerd, interpunctie werd toegevoegd om de leesbaarheid te verbeteren. Omwille van de omvang van de transcriptieteksten werden deze niet in bijlage toegevoegd.

3.5.2 Coderen

De getranscribeerde interviews werden handmatig, één voor één geanalyseerd en gecodeerd. Het coderingsproces volgens de *Grounded Theory Method* bestaat uit 3 verschillende fases: open coderen, axiaal coderen en selectief coderen (Strauss & Corbin, 2008, geciteerd in Saunders et al., 2019).

De eerste fase van de *Grounded Theory Method*, open coderen, was een tijdrovende fase waarbij de getranscribeerde interviewteksten beurtelings lijn-per-lijn werden geanalyseerd. Hierbij werd er aan iedere zin, of tekstdeel een code toegewezen gebaseerd op de inhoud. Deze codes beschrijven dus de zinnen in slechts enkele woorden en werden ontwikkeld door middel van specifieke 'wie', 'wat', 'waar', 'waarom', 'waardoor' of 'hoe' vragen (zie Tabel 4 hieronder voor een voorbeeld). Het resultaat van deze fase leverde een zeer uitgebreide lijst op van initiële, open codes. In de tweede fase van het coderingsproces, axiaal coderen, werden alle open codes uit de eerste fase met elkaar vergeleken. De interviewtekst werd opnieuw geanalyseerd, ditmaal op terugkerende codes, codes die het meest inzicht geven in de data en codes die met elkaar in verband staan. In deze fase werd er dus vooral gekeken naar onderlinge relaties en minder naar de eigenlijke data. Codes die met elkaar verbonden waren, werden samengevoegd in een overkoepelende code of categorie (zie Tabel 5 hieronder voor een voorbeeld). Codes die minder relevant waren voor het onderzoek werden verwijderd. Tot slot werden in de derde en laatste fase, selectief coderen, de axiale categorieën met elkaar vergeleken om overkoepelende thema's te creëren die het centrale fenomeen, met name de centrale onderzoeksvraag, zo volledig mogelijk verklaren. Ook in deze fase werd er gekeken naar verbanden tussen/relevantie van de categorieën.

Tabel 4: Voorbeeld van de eerste fase in het coderingsproces (open coderen)

Initiële codes	Interviewtekst (respondent 2)
Taal Leerlingen corrigeren	Taalbeleid is het beleid rond taal, dus dat je leerlingen erop wijst dat hun taal verzorgd moet zijn, dat je ook fouten corrigeert. Vooral moedertaal, Nederlands, en ook de moderne vreemde talen.
Leerlingen taalvaardigheden aanleren	Er moet daar een beleid zijn om leerlingen zo vaardig mogelijk te maken, in alle mogelijke taalvaardigheden.

Frans spreken in de les	Ik geef Frans. De afspraken die we maken met de collega's is om zoveel mogelijk Frans te spreken in de les.
Nederlands spreken	Het heel vaak proberen te herhalen, maar uiteindelijk draait het erop uit dat we het alsnog in het Nederlands moeten doen.
Spreken in de les	En betreft taalvaardigheid daar proberen we het spreken, zeker in grotere klassen, de moeite te doen om dat ook aan bod te laten komen.
Prioriteiten Grote groepen	Maar dat is niet evident, als je al heel veel andere dingen moet doen en je hebt 24 leerlingen in een klas.
Tijdrovend Het zelf niet zien zitten	Ik zie er soms zelf tegenop van hoeveel uren daarin opgaan.
Voorkeur voor kleinere groepen	Ik doe het makkelijker in een kleinere groep dan in een groep van 24 leerlingen.
Verspilling van lessen/uren	Dan ben ik minstens drie lessen kwijt eer dat iedereen aan de beurt is geweest. Dan weet ik niet of dat de bedoeling is.

Tabel 5: Voorbeeld van de tweede fase in het coderingsproces (axiaal coderen)

Axiale categorieën	Interviewtekst (respondent 2)
Aspecten van taalbeleid	Taalbeleid is het beleid rond taal, dus dat je leerlingen erop wijst dat hun taal verzorgd moet zijn, dat je ook fouten corrigeert. Vooral moedertaal, Nederlands, en ook de moderne vreemde talen. Er moet daar een beleid zijn om leerlingen zo vaardig mogelijk te maken, in alle mogelijke taalvaardigheden.
Taal in de les	Ik geef Frans. De afspraken die we maken met de collega's is om zoveel mogelijk Frans te spreken in de les. Het heel vaak proberen te herhalen, maar uiteindelijk draait het erop uit dat we het alsnog in het Nederlands moeten doen. En betreft taalvaardigheid daar proberen we het spreken, zeker in grotere klassen, de moeite te doen om dat ook aan bod te laten komen.
Andere prioriteiten Grote klasgroepen zijn geen evidentie.	Maar dat is niet evident, als je al heel veel andere dingen moet doen en je hebt 24 leerlingen in een klas. Ik zie er soms zelf tegenop van hoeveel uren daarin opgaan. Ik doe het makkelijker in een kleinere groep dan in een groep van 24 leerlingen. Dan ben ik minstens drie lessen kwijt eer dat iedereen aan de beurt is geweest. Dan weet ik niet of dat de bedoeling is.

Na de laatste fase van het coderingsproces kwamen volgende (sub)thema's tot stand: ontwikkeling van nieuwe initiatieven, kwaliteit van het onderwijs, andere prioriteiten en de maatschappij/overheid. Deze thema's worden in het volgend deel verder toegelicht volgens onderstaande boomstructuur.

Figuur 6: Vereenvoudigde versie van de boomstructuur, ontwikkeld na de analyse van de verkregen data volgens de Grounded Theory Method.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 De invloed van de diverse leerlingenpopulatie op het taalbeleid van de school

Zoals gedefinieerd door Kris Van den Branden (2010) is het taalbeleid een poging van de school om de onderwijspraktijken aan te passen aan de taalleerbehoefte van de leerlingen, om zo hun ontwikkeling en onderwijsresultaten te bevorderen. Bijgevolg is de leerlingenpopulatie voor veel scholen dus een motivatie om te beschikken over een effectief taalbeleid (Vanbuel et al., 2020; Van den Branden, 2021). Voor de middelbare school in Genk is dit niet anders. Toen aan de respondenten werd gevraagd naar hun begrip van de term taalbeleid, antwoordden de respondenten als volgt⁵:

"Taalbeleid, het woord spreekt voor zich, een beleid rond taal. Het is een geheel van initiatieven, afspraken en beslissingen, gemaakt om leerlingen, maar ook leerkrachten, naar een hoger niveau te tillen wat betreft taal. Het beleid is er enerzijds voor de leerlingen, maar het is ook afhankelijk van de leerlingen."
(Respondent 1)

"Taalbeleid is het beleid rond taal, dus dat je leerlingen erop wijst dat hun taal verzorgd moet zijn, dat je ook fouten corrigeert. Vooral moedertaal, Nederlands, en ook de moderne vreemde talen. Er moet daar een beleid zijn om leerlingen zo vaardig mogelijk te maken, in alle mogelijke taalvaardigheden."
(Respondent 2)

De middelbare school associeert dus zijn taalbeleid met zijn leerlingenpopulatie. Echter, deze populatie is zeer divers, zo bleek ook uit de antwoorden van taalleerkrachten wanneer gevraagd werd naar de diversiteit in de klassen.

"Ik heb een klas in het laatste jaar waar twee Afghaanse leerlingen zitten en een Griekse die nog niet zo heel lang in België is. En leerlingen met dyslexie zitten er enorm veel. Heel veel meer dan vroeger. (...) De klas vandaag de dag is een heel moeilijke klas, de verschillen zijn te groot. Er zijn een paar leerlingen die heel goed zijn in taalvaardigheid, andere minder. De kloof hiertussen zal met de jaren ook groter worden."
(Respondent 2)

"Hier bij ons op school is dat enorm groot in de klassen. We hebben een hele grote groep leerlingen van een Turkse afkomst, ook veel van Marokkaanse afkomst."
(Respondent 3)

Daarnaast werd aan de taalleerkrachten ook gevraagd hoe verschillend de taalleerbehoefte van deze leerlingen zijn en wat volgens hen een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn. Respondenten reageerden als volgt:

---

⁵ Alle interviews zijn woordelijk getranscribeerd. Citaten van respondenten zijn dus spreektaal en geen grammaticaal correcte schrijftaal.

"Alles is een beetje moeilijk, de uitspraak, het lezen. Ze kunnen de link niet leggen met wat er staat en hoe het uitgesproken moet worden. Begrijpend lezen, een tekst lezen is ontzettend moeilijk. Het probleem daar is dat in de handboeken bijna geen teksten meer staan, ze zijn heel kort. Vroeger was dit wel het geval en hadden we teksten van bijna 2 bladzijden zodat je de tekststructuur kon analyseren. Ze worden steeds minder getraind in die vaardigheden. Schrijven van teksten, het trekt gewoon verder. Ze kunnen niet verder en doen er ook niets voor. De groep taalarme leerlingen wordt alsmaar groter."
(Respondent 2)

"Binnen de school merk ik persoonlijk weinig verschil tussen allochtoon en autochtoon, als ik het zo mag benoemen. Ikzelf ben van Tongeren en daar merk ik wel een heel groot verschil tussen mijn eigen leerlingen en leerlingen van vrienden of kennissen in mijn eigen streek. Dat is vooral qua kennis van de Nederlandse taal. (...) Teksten schrijven, teksten begrijpen, begrijpend lezen is ook heel lastig voor heel veel leerlingen. Ik denk niet dat het alleen met de migratieachtergrond te maken heeft. Ik heb ook het gevoel dat het in het lager onderwijs op een aantal scholen behoorlijk fout loopt. Mijn eigen kinderen zitten in een lagere school die in Tongeren wordt aangeschreven als moeilijk. Maar als ik zie wat mijn dochter, die in het zesde leerjaar zit, voor Frans krijgt. Daar zitten dingen tussen die ik hier in het vijfde jaar ASO niet durf geven."
(Respondent 3)

Het taalbeleid is afhankelijk van de omgeving waarin de school opereert. De diversiteit onder de Genkse bevolking is groot en de kloof tussen de taalrijke en de taalarme leerlingen op de deelnemende school blijft groeien. Precies daarom is het zo belangrijk dat de directieleden en (taal)leerkrachten op zoek gaan naar nieuwe methoden/manieren om in te spelen op de veranderende taalleerbehoeften van de leerlingen.

4.1.1 Ontwikkeling van nieuwe initiatieven

Een eerste (sub)thema dat naar voren kwam tijdens de data-analyse was de ontwikkeling van nieuwe initiatieven en ideeën. Zo is gebleken dat, zowel op vakoverschrijdend niveau als in de concrete taallessen, veel nieuwe initiatieven zich hebben ontplooid op de middelbare school omwille van de diverse leerlingenpopulatie:

Algemene initiatieven:

"Onze school is gelegen in Genk, dus we hebben een hele grote groep leerlingen met een migratieachtergrond. Taal is daar een heel groot struikelblok dus we hebben er nu voor gekozen om vanaf september, bijna in alle richtingen van de derde graad, een uur academische vaardigheden in te richten via de complementaire uren. Daar gaan we dan extra inzetten op academisch taalgebruik."
(Respondent 1)

"Voor dyslexieleerlingen is dat algemeen, zij mogen in de klas een laptop gebruiken en mogen het programma 'Sprint' gebruiken voor hun toetsen. Ik heb maar één leerling die dat effectief doet. Ze mogen ook examens maken met het programma, daar zijn wel iets meer leerlingen die dit doen."
(Respondent 2)

"Iedere maand zijn er nieuwe taaltips bestaande uit veel voorkomende fouten, die dan onder de aandacht gebracht worden. (...) We hebben ook een leeshoek ingericht die heel gezellig is, redelijk uitgebreid, maar die helaas geen succes heeft. De deelname aan taaltesten van UCLL of UHasselt bijvoorbeeld, dat doen wij ook. De week van de poëzie proberen we een aantal initiatieven te nemen. Het hangt een beetje af van het moment door het jaar. Ja, zo van die dingen eigenlijk. Tot hiertoe vooral gericht op de leerlingen."
(Respondent 3)

Initiatieven in de taalles:

"Voor mijn vak dan, zoveel mogelijk Frans proberen te spreken en leerlingen dwingen te antwoorden in het Frans. Ik laat ze teksten lezen, toon rapportages in het Frans. Vroeger was dit ook zonder ondertitels, nu is dit met ondertitels maar in het Frans. Zo kunnen leerlingen het horen en lezen, dus ik vind het niet slecht. Dus voor mijn vak is het door zoveel mogelijk Frans te spreken en hen te dwingen een zin te vormen die grammaticaal klopt en te antwoorden. En dan kan ik maar hopen dat ze het meenemen en het ook in het Nederlands doen. (...) We proberen wat meer aandacht te geven aan de taalarme leerlingen, ze hebben het ook meer nodig. Bijvoorbeeld, ze extra stimuleren van te luisteren naar het nieuws, in eender welke taal dan ook, meer boeken lezen, korte teksten schrijven. Maar het is allemaal extra werk en het komt van de individuele leerkracht, niet van de school. En dan bedoel ik de directie, daar komt het niet van."
(Respondent 2)

"Ik probeer heel veel met actualiteit te werken en te zoeken naar onderwerpen waarvan ik hoop dat ze hen interesseren. Rond hobby's, rond goeie voornemens als het nieuwjaar geweest is. Ze hebben het jaar afgesloten met een dossier, een zelfgemaakt dossier rond films, rond het filmfestival van Cannes, omdat ik het toch ook belangrijk vind dat ik hen wat cultuur mee kan geven. Maar het is moeilijk om jongeren vandaag de dag nog gemotiveerd te krijgen, dat moet ik heel eerlijk toegeven. (...) Ik zeg ook altijd tegen mijn leerlingen dat ze niet alleen naar de Franse woorden moeten kijken, maar overloop ook de Nederlandse vertalingen omdat voor veel leerlingen dat heel moeilijk is. Daar willen we nog wel meer gaan op inzetten omdat die nood ook heel erg hoog is."
(Respondent 3)

De diversiteit verplicht de school ertoe om meer in te zetten op taalbeleid en oefent op die manier invloed uit op de veranderingsbereidheid van een school. Directieleden en taalleerkrachten erkennen de noden en behoeften van leerlingen en proberen hierop in te spelen. Ze doen er alles aan om de taalvaardigheid van hun leerlingen te stimuleren door middel van nieuwe methodes en initiatieven. Het is echter geen evidentie, het vraagt veel tijd en energie van leerkrachten en de nodige ondersteuning van de school.

4.2 De invloed van het tekort aan (taal)leerkrachten op het taalbeleid van de school

Een taalbeleid kan alleen succesvol worden uitgevoerd als het hele team betrokken is, iedereen akkoord gaat met de gemaakte afspraken in het beleid en zich volledig inzet voor de implementatie ervan (Vanbuel & Van den Branden, 2019). Maar daarvoor moet er natuurlijk wel een team aanwezig en beschikbaar zijn. Op veel scholen is dit niet het geval omwille van het lerarentekort. Zoals in de literatuurstudie reeds werd aangetoond (zie Figuur 2 en Figuur 3) stijgt het aantal openstaande vacatures in het onderwijs. Leerkrachten worden ziek waardoor de school genoodzaakt is een (tijdelijke) vervanger te zoeken. Echter, vanwege de schaarste op de arbeidsmarkt zorgt dit voor de nodige complexiteit. Ook de middelbare school te Genk krijgt hiermee te kampen, zo melde ook de respondenten.

"Vroeger was het zo dat de mensen, die kwamen bij ons solliciteren voor leerkracht wiskunde, leerkracht Frans, noem maar op. Vandaag de dag moeten wij solliciteren bij de leerkracht. Zo ver is het gekomen. Dan kan je of moet je al minder selectief zijn."
(Respondent 1)

"Het heeft een hele grote impact natuurlijk. Heel veel leerkrachten die geen vervanger hebben, die leerlingen moeten naar de studie met als gevolg dat de studiezaal vol zit. (...) Er zijn leerkrachten die uitvallen, vertrekken met een volledig uurrooster en terugkomen met maar een half uurrooster. Dan moet de directie voor de andere helft iemand nieuw zoeken. Leerkrachten komen en blijven dan een maand en ze hebben ergens anders misschien een betere opdracht."
(Respondent 2)

"Ik zie meer en meer de nieuwe leerkrachten, die ikzelf ook hoog inschat, die houden het na een paar maanden voor bekeken en die gaan naar een andere school waar het veel makkelijker lesgeven is. Het is gewoon een lastige context hier in Genk. (...) Vandaag hebben goeie leerkrachten, omwille van het lerarentekort, de scholen voor het uitkiezen. Dat is luxe."
(Respondent 3)

Het is dus zeker niet makkelijk voor de school om de geschikte vervanger te vinden. Naast de nodige kennis en vaardigheden, moet de vervanger ook beschikken over de nodige bereidheid om les te willen geven in zo een diverse omgeving als de stad Genk. De impact die het lerarentekort heeft, zowel voor de leerkrachten als de leerlingen is dus zeer groot en de gevolgen voor het onderwijs draaien vooral negatief uit. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande subthema's.

4.2.1 Dalende kwaliteit van het onderwijs

Het tweede subthema dat naar voren kwam, aangaande de invloed van het lerarentekort, was de dalende kwaliteit van het onderwijs. Omwille van het feit dat leerkrachten steeds vaker afwezig zijn op de school, wordt de volledige leerstof niet altijd behandeld in de les. Bijgevolg worden deze vakken niet meegeteld in de eindbeoordeling. De onderwijskwaliteit en bijgevolg ook de kennis en kunde van de leerlingen gaat hierdoor achteruit en het wordt alsmaar makkelijker een diploma secundair onderwijs te bemachtigen, dat geven ook de respondenten aan:

"Ik vind dat wij heel losjes delibereren en heel veel toelaten. Dat gaat alleen maar erger worden want we kunnen heel veel vakken niet meetellen want de leerkracht is een tijd uit geweest en we hebben geen vervanging gevonden. Vakken die niet meer meetellen in de eindbeoordeling. Het wordt alleen maar makkelijker om te slagen en in het hoger onderwijs gaat dat tegen de leerlingen keren. Het is geen verwijt naar iemand, maar leerlingen mogen soms het vierde uur pas aankomen en het zesde uur alweer vertrekken om ze niet voortdurend in de studie te zetten. In de studie mogen ze videospelletjes spelen. Ze leren niet meer leren en als dat eruit gaat, dan weet ik niet hoe we dat in het hoger onderwijs gaan rechtgetrokken krijgen."
(Respondent 3)

De kwaliteit van het onderwijs wordt daarnaast ook bepaald door de leerkrachten. Het onderzoek van Kris Van den Branden (2016) toonde eerder in de literatuurstudie al aan dat de kwaliteit van TBLT (een op de leerlinggerichte aanpak van het taalonderwijs) niet hoger kan zijn dan het beheersingsniveau van de leerkracht zelf. Zo uitte ook de respondent zijn bezorgdheid:

"Wat me heel erg zorgen baart is de kwaliteit van leerkrachten en hoe leerkrachten het Nederlands niet meer beheersen. Komt ook doordat mensen die andere beroepen uitoefenen, opeens in het onderwijs staan. We hebben mensen die een master logopedie hebben en nu de lessen Nederlands geven. Ik wil zeker niet zeggen dat de mensen het niet goed doen, maar niemand maakt mij wijs dat die mensen evenveel knowhow hebben als een germanist. We hebben mensen die industrieel ingenieur zijn en jarenlang in een bedrijf hebben gewerkt. Zij komen biologie en fysica geven. Ze hebben het diploma, maar het is iets helemaal anders dan leerkracht zijn in dat vak."
(Respondent 3)

Precies daarom zou onderwijskwaliteit een belangrijke beslissingsfactor moeten zijn bij het wervingsproces van nieuwe leerkrachten. Echter, de schaarste op de arbeidsmarkt laat dit niet altijd toe en er wordt bovendien ook steeds meer verwacht van de leerkracht, zo bleek ook uit de interviews:

"Ik ga zelf niet over de selectie van nieuwe leerkrachten, daarvoor moet je bij mijn collega's zijn. Ik kan daar niet veel over kwijt. Maar we zijn ons wel bewust dat niet iedereen dezelfde capaciteiten bezit. Ik persoonlijk, ik verwacht wel dat als iemand de lerarenopleiding afgerond heeft, hij of zij is dus geslaagd voor alle vakken, dan verwacht ik dat die voldoende taalvaardig is om in het onderwijs te staan. Hetzelfde verwacht ik van iemand die dokter wil worden, dat die voldoende vaardig is om dokter te zijn."
(Respondent 1)

"Het wordt vooral van ons verwacht, laat ik het zo zeggen. Dat we de moedertaal goed beheersen en dat we de inhoud van ons vak goed beheersen. (...) En ik denk dat heel veel leerkrachten klagen dat er eigenlijk geen niveau is. Op dat vlak steunen wij elkaar wel en willen we het anders."
(Respondent 2)

Daarnaast voelen de respondenten zich niet echt ondersteund door de school wanneer het aankomt op taal en taalvaardigheid. Naar hun mening doet de school onvoldoende om het niveau van de leerkracht op te krikken en zo de kwaliteit van het taalonderwijs te verhogen:

"Voor Nederlands denk ik dat ik wel vrij goed Nederlands spreek. Voor Frans mogen we bijscholing volgen, en dat doen we ook. Het hangt wel van de individuele leerkracht af. We zijn verplicht van een aantal bijscholing te volgen, in die zin dat we ervoor zorgen dat we zo goed mogelijk Frans spreken. Maar het wordt niet gecontroleerd. We moeten een aantal bijscholing volgen, meestal didactische bijscholing. Maar voldoende ondersteuning op vlak van taalbeleid? Doordat de examens zijn afgeschaft vind ik niet dat we voldoende ondersteuning krijgen op vlak van taalvaardigheid en kennis testen bij de leerlingen. Hiermee krijgen we de leerlingen niet vooruit, met enkel een vaardigheidstest."
(Respondent 2)

"We worden vanaf volgend schooljaar verplicht om allemaal vier nascholing rond ICT te volgen. Maar wanneer ik dan zeg om in te zetten op taal en verplichte nascholing... Dat kunnen ze niet maken want dan gaan de mensen geschoffeerd zijn. Ik vind als je het een tijdje vrijwillig aanbiedt en je blijft zien dat leerkrachten grammaticaal fouten maken. Dan vind ik dat je de plicht hebt om die mensen in een remediëringstraject te zetten. Ik denk echt dat leerlingen nood hebben aan goede voorbeelden. (...) Ik denk dat het voor leerlingen veel belangrijker is dat ze leerkrachten hebben die hen leren correct met taal om te gaan, dan leerkrachten die weten hoe ze de zoveelste Kahoot-quiz moeten maken."
(Respondent 3)

4.2.2 Andere prioriteiten

Een derde subthema dat resulteerde uit de data-analyse, aangaande het lerarentekort, was het feit dat veel scholen en leerkrachten hun prioriteiten elders leggen. Taalbeleid is een belangrijk aspect voor het onderwijs, maar doorheen het schooljaar wordt er veel van een school verwacht, met name sportdagen, uitstappen en dergelijke activiteiten. De organisatie van die activiteiten vraagt de nodige tijd en personeel. Beide aspecten zijn echter schaars. Enerzijds is er een tekort aan leerkrachten, anderzijds zijn er vakantieperiodes (herfst-, kerst-, krokus-, paas- en zomervakantie), feestdagen en pedagogische studiedagen. Dit maakt het vrijwel onmogelijk om alles te realiseren binnen een beperkte tijdsspanne. Scholen moeten prioriteiten stellen, dat zeiden ook de respondenten van de deelnemende school:

"Wij hebben op dit moment niet de middelen, en dan spreek ik in termen van personeel... Wij hebben niet de middelen en ook niet de tijd om alles op de eerste plaats te zetten. Wij zijn genoodzaakt om bepaalde zaken te prioriteren. (...) Wij hebben minimumdoelen te realiseren als school, er zijn de lessenspakketten, er zijn brandoefeningen doorheen het jaar, sportdagen, uitstappen, infoavonden, eetdagen, noem maar op. Tien maanden in een schooljaar min de examenperiode en de vakanties. Dan blijft er natuurlijk niet veel tijd over."
(Respondent 1)

"Ik denk dat de directies veel aan hun hoofd hebben, zeker met de nieuwe leerplannen. Ze moeten kijken waar de prioriteiten liggen en waar ze de uren aan besteden. Er zou eerst rust moeten komen, dat alles fatsoenlijk begint te draaien, dat de uren goed zijn ingevuld. Dat ze dan misschien de tijd krijgen voor taalbeleid en vernieuwing, maar op dit moment niet."
(Respondent 2)

Uit de interviews met de respondenten kon ook geconcludeerd worden dat het taalbeleid, omwille van de andere prioriteiten van de school, vooral rust op de schouders van de (taal)leerkrachten. Van hen wordt verwacht dat ze dit beleid implementeren in de les, taalvak of niet-taalvak. Echter, gesteld dat leerkrachten over slechts een beperkt aantal uren beschikken om de leerstof over te brengen naar de leerlingen, en dus het leerplan proberen te volbrengen, en leerkrachten op school vaak zelf niet voldoende taalvaardig zijn omwille van het tekort op de arbeidsmarkt, schenken ze mogelijk niet veel aandacht aan taalvaardigheid en de implementatie van het taalbeleid. Ze zitten allen in tijdsnood, zo luidde ook de antwoorden van de respondenten:

"Ik denk dat iedereen wel probeert, maar ik kan mij voorstellen dat de leerkracht aardrijkskunde vooral zijn les wil geven en niet specifiek met taal bezig wil zijn. Hij geeft geen oefening op taal, want hij heeft hier de tijd niet voor. (...) Het tekort geeft druk op de andere leerkrachten, zij zijn blij als ze hun uren gedaan krijgen en hun eigen opdracht tot een goed einde brengen."
(Respondent 1)

"Je hebt een redelijk aantal uren nodig om minimumdoelen te realiseren en ze moeten daar niet in gaan prullen. Als je naar zo een leerplan kijkt, wat er allemaal moet gebeuren, geef ons dan voldoende tijd om die dingen aan bod te laten komen. Er valt al zoveel tijd weg in het schooljaar. Vandaag hadden we een onverwachte brandoefening die ervoor zorgt dat weer een heel uur weg is. Het zal wel moeten."
(Respondent 2)

"Ik denk dat we met zijn allen, taalvak of geen taalvak, altijd in enorme tijdsnood zitten, waarbij taalvaardigheid bij de niet-taalvakken erbij inschiet. En dat begrijp ik, iedereen moet zijn leerplan realiseren. Dus ik denk dat er in de andere vakken gewoon te weinig tijd is."
(Respondent 3)

4.3 De invloed van de maatschappij/overheid op het taalbeleid van de school

Het vierde en laatste thema is de invloed van de maatschappij en de overheid. Er zijn namelijk veel maatschappelijk en overheidsgerelateerde aspecten die (on)rechtstreeks een invloed uitoefenen op taalbeleid in het onderwijs. Zoals reeds uit de literatuurstudie kon geconcludeerd worden, staat het taalbeleid in relatie met de omgeving van de school. In de stad Genk is de meerderheid van de bevolking van andere origine. Zo haalt een respondent aan dat, door de handelingen van de Vlaamse overheid, de nood om Nederlands te spreken er in Genk niet is:

"Het is ook maatschappelijk. Ik denk niet dat we als school alleen het probleem gaan opgelost krijgen. Als ouders de nood niet zien... En ik denk dat daar ook het migratiebeleid van ons land voor een stuk in faalt. We hebben alle migranten in wijken samen gezet. Intussen is het hier in Genk zo dat ze in bepaalde wijken geen Nederlands meer hoeven te spreken. Daar is een dokter die Turks spreekt, zijn warenhuizen in het Turks, kappers in het Turks, barbiers in het Turks. Waarom zou je dan als je in die wijk woont correct Nederlands spreken? Die nood is er niet."
(Respondent 1)

Ook het vocabulaire van de huidige samenleving evolueert. Meer en meer jongeren vervangen het Standaardnederlands voor jongerentaal, zo merkt ook een respondent op:

"Ik geef les in Genk en er zijn ontzettend veel leerlingen die fouten maken omdat ze Genks praten en niet algemeen Nederlands. Ze zeggen niet 'ik ga naar school', maar zeggen 'ik ga school'. Ze hebben heel rare constructies. Als het een taal is die ze spreken met hun vrienden is dat oké, maar ze gebruiken het ook op school. Ik val hier soms van om."

(Respondent 2)

Daarnaast spelen ook de ouders een belangrijke rol voor de taalontwikkeling van hun kinderen. Scholen en (taal)leerkrachten kunnen het belang van taalonderwijs wel benadrukken, maar het is aan de leerlingen en de ouders om hier iets mee te doen. Dit beargumenteren ook de respondenten wanneer gevraagd werd naar de evolutie van taalvaardigheid in de maatschappij:

"Ik heb er geen goed oog in. De leerlingen zullen steeds taalvaardiger worden in het Engels want dit komt overal terug. Op vlak van Nederlands zullen ze er wel mee geconfronteerd worden als ze verder studeren, dat Genks spreken niet kan, ook niet op de werkvloer. Maar dan is het eigenlijk al te laat. Ouders moeten, of zouden toch streng moeten zijn. Maar dit doen ze niet want ze spreken de taal zelf niet. Het is al een probleem en het gaat nog een groter probleem worden."

(Respondent 2)

"Er zou een mentaliteitsshift moeten komen bij bepaalde gemeenschappen hier, maar die komt niet. Dat zijn ouders die hier geboren zijn, waar mama's en papa's geen Nederlands spreken. Ik heb daar weinig begrip voor en dat zeg ik ook heel eerlijk. Vooral omdat het op termijn zo een maatschappelijke kost met zich mee gaat brengen. We kunnen niet blijven zeggen 'oké, dan zijn het alleen de high potential's die naar het universitair onderwijs doorstromen'. We hebben iedereen nodig om de maatschappij, om de economie en de sociale zekerheid in stand te houden. Als we daar geen mentaliteitswijziging in teweeg gaan brengen... Ik zie het niet goedkomen eerlijk."

Wij kunnen wel het belang proberen te benadrukken, maar als de ouders het niet zien."

(Respondent 3)

Ook de overheid speelt een belangrijke rol. Zo wijst het literatuuronderzoek op taalbeleid als instrument voor beleidsmakers op regionaal of nationaal niveau om politieke doelen te bereiken en ideologische keuzes te legitimeren (Pulinx et al., 2014). Voorgeschreven leerplandoelen beïnvloeden de lespraktijk van leerkrachten en hebben een negatief effect op de tijd en aandacht die kan besteed worden aan taalvaardigheid binnen niet-taalvakken.

"De fouten corrigeren in toetsen, ik denk dat ze dit gewoon niet mogen. Ze zullen het wel aanduiden, maar ze mogen er geen punten meer voor aftrekken. Soms heb je collega's die een definitie vragen, maar die definitie klopt niet doordat de zin niet goed geschreven is... En dat geeft heisa met de leerlingen en met de ouders."

(Respondent 2)

"Punten aftrekken, dat mag bijvoorbeeld niet meer omdat taalvaardigheid binnen bepaalde vakken geen leerplandoelen meer zijn. Dus dan steken ze er geen energie meer in. Zelf binnen taalvakken is vormcorrectheid iets om naar te streven, maar niet per se iets om te evalueren. Dus wanneer ik

*Franse schrijfoefeningen laat maken, dan mag ik wel aanduiden als het werkwoord 'avoir' fout is
vervoegd, maar het mag nooit tot slechtere cijfers leiden. Het moet altijd in een groter geheel
passen en ik denk dat we daar wettelijk ook een beetje vastlopen, wat het sanctioneren met cijfers
betreft. (...) We hebben geen stok achter de deur om het wel te doen.”*

(Respondent 3)

5 Conclusie

Aan de hand van de interviews met de directie en de taalleerkrachten, kunnen we concluderen dat het taalbeleid van de bevroegde school zich in de tweede fase bevindt van de taalbeleidscyclus van Martien Berben (zie Figuur 1), namelijk het vormen van een groep met gewicht. Het beleid rust momenteel op de schouders van de individuele taalleerkracht. Gebaseerd op de twee dimensies van taalbeleid (verbetering van het taalonderwijs en het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten), aangehaald in het onderzoek van Steunpunt Onderwijsonderzoek, kunnen we ook concluderen dat het taalbeleid van de desbetreffende middelbare school een inert taalbeleid is. De school zet dus hoofdzakelijk in op het verbeteren van de onderwijspraktijken voor leerlingen, door middel van verschillende initiatieven, maar besteedt net iets minder aandacht aan het creëren van een leeromgeving voor leerkrachten.

Taalbeleid in het onderwijs staat sterk in relatie met de maatschappelijke context waarin de school opereert, die conclusie kwam voort uit de literatuurstudie. Onder invloed van de groeiende diversiteit en het lerarentekort zijn de scholen dus genoodzaakt het taalbeleid en hun methoden aan te passen aan de taalleerbehoefte van de (nieuwe) leerlingenpopulatie. Dit leidt echter niet altijd tot het gewenste gevolg. Zo toonden de resultaten van de data-analyse aan dat het lerarentekort eerder een negatieve invloed heeft op de veranderingsbereidheid van de middelbare school in Genk. Omwille van de schaarste op de arbeidsmarkt zijn scholen niet meer in de mogelijkheid om selectief te werk te gaan bij het aanwerven van nieuwe leerkrachten. Het is roeien met die riemen die ze hebben, maar hierdoor daalt de kwaliteit van het onderwijs alsook de kwaliteit van de uitstromende leerlingen. De overheid neemt wel bepaalde maatregelen om het tekort aan te pakken, maar die komen het onderwijs niet altijd ten goede. Taalleerkrachten op de Genkse school maken zich zorgen over de kwaliteit en kennis van leerkrachten die voor het eerst in het onderwijs staan. Daarnaast zorgt de overheid ook voor extra druk, denk maar aan de minimumdoelen voor een school of de leerplandoelen die per vak gerealiseerd moeten worden. Dit zorgt er natuurlijk voor dat de prioriteiten van directieleden en (taal)leerkrachten niet bij het taalbeleid liggen. Voor niet-taalleerkrachten is het al moeilijk hun leerplan te volbrengen, laat staan aandacht te besteden aan taal en taalvaardigheid. De tijdsdruk die ze in de school ervaren is enorm.

De groeiende diversiteit van de leerlingenpopulatie heeft daarentegen wel een positief effect op de veranderingsbereidheid van de school inzake taalbeleid. Taalleerkrachten in de deelnemende school zien de nood in en gaan op zoek naar nieuwe manieren om taal en taalvaardigheid te stimuleren bij leerlingen. Ze staan open voor out-of-the-box ideeën en initiatieven, en proberen de nodige individuele aandacht te besteden aan leerlingen. Maar door de grote hoeveelheid leerlingen in een klas en de weinig beschikbare uren is dit niet altijd mogelijk. Desondanks proberen ze samen naar mogelijke oplossingen te zoeken. Het is nu aan de taalleerkrachten om deze oplossingen over te brengen aan de rest van het onderwijzend personeel en op die manier ervoor te zorgen dat heel het team voldoende geëngageerd is om het taalbeleid te implementeren. Iedere leerkracht zou een beetje taalleerkracht moeten zijn, alleen op die manier zal het taalbeleid van de middelbare school echt succesvol kunnen zijn.

Bibliografie

- Aelterman, A., Hilde, M., Troch, F., Vanlaer, O., & Verkens, A. (2008). *Een nieuw profiel voor de leraar secundair onderwijs. Hoe worden leraren daartoe gevormd? Informatiebrochure over de invoering van het nieuwe beroepsprofiel en de basiscompetenties van leraren*. Brussel: Departement Onderwijs en Vorming.
- Berben, M. (2012). Hoe een taalbeleid het beleidsvoerend vermogen van je school kan verhogen. *Impuls*, 43(2), pp. 88-98.
- Boderé, A., Sassenus, S., & Van Petegem, P. (2018). *Het onderwijs in de 21ste eeuw. Maatschappelijke veranderingen en hun impact op het onderwijs van vandaag en morgen*. Gent : Steunpunt Onderwijsonderzoek.
- Cajot, G., & Heeren, J. (2019). Tien jaar taalbeleid, tien jaar vooruit? Uitdagingen van gisteren, vandaag en morgen. In *Taalbeleid en taalondersteuning: wat werkt? Inspiratie en praktijkvoorbeelden uit het hoger onderwijs* (pp. 17-27). Leuven: Lannoo Campus.
- De Raeve, J. (2021, Oktober 18). *Nee, er is geen lerarentekort*. Opgeroepen op November 20, 2022, van <https://www.voka.be/nieuws/nee-er-geen-lerarentekort>
- De Wilde, B. (2020, Januari 14). "Zonder vakkennis geen goede lessen". *Klasse*. Opgeroepen op November 20, 2022, van <https://www.klasse.be/214694/zonder-vakkennis-geen-goede-lessen/>
- De Wilde, B., & Frederix, S. (2022, Maart 7). Hoe lossen we het lerarentekort op? *Klasse*. Opgeroepen op Oktober 8, 2022, van <https://www.klasse.be/180314/hoe-lossen-we-het-lerarentekort-op/>
- De Witte, K., & Iterbeke, K. (2022, februari 4). Het lerarentekort als katalysator voor onderwijshervormingen. *Leuvense Economische Standpunten*, pp. 1-16. Opgehaald van <https://feb.kuleuven.be/les>
- Departement Onderwijs en Vorming. (2021a). Vlaams onderwijs in cijfers 2020-2021. Opgeroepen op Oktober 4, 2022, van www.onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken
- Departement Onderwijs en Vorming. (2021b). *Extra maatregelen in de strijd tegen het lerarentekort*. Opgeroepen op November 20, 2022, van <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/extra-maatregelen-in-de-strijd-tegen-het-lerarentekort>
- Eversdijk, P. (2017). *Taalbeleid op school. Handboek praktijk*. Antwerpen: Garant-Uitgevers nv.
- Goossens, S. (2022, Mei 5). Hoog tijd dat we het talenonderwijs meer waarderen. *Klasse*. Opgeroepen op Oktober 4, 2022, van [Klasse: http://www.vlaamstalplatform.be/LarsinKlasse.pdf](http://www.vlaamstalplatform.be/LarsinKlasse.pdf)
- Grommen, S. (2022, Juni 7). Het lerarentekort in cijfers: nu al meer dan dubbel zoveel openstaande onderwijsvacatures als 5 jaar geleden. *VRT News*. Opgeroepen op Oktober 4, 2022, van

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/06/07/het-lerarentekort-in-cijfers/#:~:text=%22Als%20je%20dat%20extrapoleert%20naar,Vlaamse%20basis%2D%20en%20secundair%20onderwijs>

- Grommen, S., & Baeck, S. (2022, Juni 12). Doen we genoeg om het lerarentekort aan te pakken? En waar liggen nog kansen? *VRT NWS*. Opgeroepen op Oktober 24, 2022, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/06/10/doen-we-genoug-om-het-lerarentekort-aan-te-pakken-en-waar-ligge/>
- Lamote, S. (2022, Augustus 31). Soepeler regels voor loopbaanonderbreking om leerkrachten voor de klas te krijgen. *De Tijd*. Opgeroepen op Oktober 15, 2022, van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/vlaanderen/soepeler-regels-voor-loopbaanonderbreking-om-leerkrachten-voor-de-klas-te-krijgen/10410351?>
- Pulinx, R., Agirdag, O., & Van Avermaet, P. (2014). Taal en onderwijs: percepties en praktijken in de klas. In *Oprit 14: naar een schooltraject zonder snelheidsbeperkingen* (pp. 97-133). Gent: Academia Press.
- Ricento, T. K., & Hornberger, N. H. (1996). Unpeeling the onion: Language planning and policy and the ELT professional. *Tesol Quarterly*, 30(3), pp. 401-427.
- Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the Classroom*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A., Arnoldy, M., Schelte, B., Booy, A., & Borggreve, A. (2019). *Methoden en technieken van onderzoek* (8e ed.). Amsterdam: Pearson Benelux bv.
- Smet, P. (2011). Samen taalgrenzen verleggen. *Samenleving & Politiek*, 18(7), pp. 24-30.
- Statistiek Vlaanderen. (2022, November). *Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven*. Opgehaald van Vlaanderen.be: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/arbeid/loopbaanonderbreking-tijdskrediet-en-thematische-verloven/metadata-loopbaanonderbreking-tijdskrediet-en-thematische-verloven>
- Van den Branden, K. (2000). *Taalbeleid in Vlaamse basis- en secundaire scholen: een interview met Marieke Vanbuel over haar doctoraatsonderzoek*. Opgeroepen op November 17, 2022, van [Duurzaamonderwijs.com](https://duurzaamonderwijs.com): <https://duurzaamonderwijs.com/2021/01/11/taalbeleid-in-vlaamse-basis-en-secundaire-scholen-een-interview-met-marieke-vanbuel-over-haar-doctoraatsonderzoek/>
- Van den Branden, K. (2010). *Handboek taalbeleid basisonderwijs*. Leuven: Acco.
- Van den Branden, K. (2016). The Role of Teachers in Task-Based Language Education. *Annual Review of Applied Linguistics*, 36, pp. 164-181. doi:10.1017/S0267190515000070
- Van den Branden, K. (2021). *Taalbeleid in Vlaamse basis- en secundaire scholen: een interview met Marieke Vanbuel over haar doctoraatsonderzoek*. Opgeroepen op November 17, 2022, van <https://duurzaamonderwijs.com/2021/01/11/taalbeleid-in-vlaamse-basis-en-secundaire-scholen-een-interview-met-marieke-vanbuel-over-haar-doctoraatsonderzoek/>

Van Droogenbroeck, K. (2022, Oktober 11). Het schooljaar is pas begonnen, maar de scholen zitten al met de handen in het haar: 'Als iemand uitvalt, vind ik geen vervanging'. *De Morgen*. Opgeroepen op Oktober 15, 2022, van <https://www.demorgen.be/snelnieuws/het-schooljaar-is-pas-begonnen-maar-de-scholen-zitten-al-met-de-handen-in-het-haar-als-iemand-uitvalt-vind-ik-geen-vervanging~b49fdf03/>

Vanbuel, M., & Van den Branden, K. (2019). Taalbeleid implementeren: gemakkelijker gezegd dan gedaan? In *Taalbeleid & taalondersteuning: wat werkt? Inspiratie en praktijkvoorbeelden uit het hoger onderwijs* (pp. 29-36). Leuven: Lannoo Campus.

Vekeman, E., Tuytens, M., Droissart, J., & Devos, G. (2020). *Inspiratierapport. Hoe kunnen scholen via personeelsbeleid inzetten op hun strategisch beleid en de noden van leerkrachten? Een blik op enkele inspirerende praktijken*. Gent : Steunpunt Onderwijsonderzoek.

Bijlagen

Bijlage 1: Interviewleidraad + introductietekst directie

INTRODUCTIE
<p>Ik ben Dina, studente handelswetenschappen. Ik doe onderzoek naar het taalbeleid in de middelbare school. De onderzoeksvraag hierbij luidt als volgt: "Welk effect heeft het tekort aan taalleerkrachten enerzijds, en de steeds meer diverse leerlingenpopulatie anderzijds, op de veranderingsbereidheid van een middelbare school inzake taalbeleid". Het doel van dit onderzoek is om inzicht te bieden in het taalbeleid in de middelbare school en te onderzoeken hoe actuele, maatschappelijke veranderingen hier een invloed op (kunnen) uitoefenen. Het interview zal dan ook in de eerste plaats informeren naar het taalbeleid in uw school. Vragen die hierbij gesteld zullen worden, zijn bijvoorbeeld: Op wat is het taalbeleid van uw school gebaseerd? Hoe wordt de implementatie ervan concreet aangepakt? Wie is er allemaal bij betrokken?</p> <p>Er zijn zeker geen juiste of foute antwoorden en als u liever niet wil antwoorden op bepaalde vragen is dat ook geen enkel probleem. Als u het interview wilt stopzetten, om eender welke reden, kan dat ook. Alles wat gezegd wordt, is vertrouwelijk en uw anonimiteit is gewaarborgd.</p> <p>Mits uw toestemming, wordt het gesprek opgenomen ten einde het transcriberen te vergemakkelijken.</p>
THEMA 1: ALGEMENE ORGANISATIE (TAALBELEID)
Hoe ziet het taalbeleid van de school eruit?
Wie of wat staat centraal in het taalbeleid?
Welke taalvisie hanteren jullie? Welk taalonderwijs streven jullie na?
Wat zijn de doelstellingen van het taalbeleid en hoe worden deze doelstellingen gemeten?
Welke afspraken zijn er gemaakt rond taal & taalvaardigheid? (<i>In het algemeen, in de klas, ...</i>)
Zijn de gemaakte afspraken verschillend voor taalvakken en niet-taalvakken? Waarom wel/niet?
Wie is er betrokken bij de ontwikkeling, opmaak, implementatie, evaluatie, ... van het taalbeleid van de school?
Wie heeft welke rol binnen taalbeleid?
Welke rol heeft een taalleerkracht in het taalbeleid?
Zijn er extra partners die meewerken? (<i>Logopedisten, remediëringsdeskundigen, ...</i>)
Wordt het taalbeleid regelmatig geëvalueerd?
Gebeurt dit procesmatig of eerder ad hoc? Waarom?
Welke overlegmomenten zijn er om het taalbeleid op te volgen?
Wat zet aan tot mogelijke veranderingen in het taalbeleid? Wat zou een directe aanleiding hiertoe zijn?
Op welke manier zouden deze veranderingen worden doorgevoerd? Is er een model of proces dat wordt nageleefd?
Op welke manier wordt gemeten of deze veranderingen succesvol zijn?

THEMA 2: TAALBELEID VOOR DE LEERLINGEN

Welke acties worden ondernomen om taalvaardigheid te stimuleren binnen/buiten de schoolomgeving?

Welke buitenschoolse activiteiten liggen in lijn met het taalbeleid?

Welke taalprojecten worden voorzien voor leerlingen?

Op welke manier is het taalbeleid aangepast aan de taalnoden/behoefte van leerlingen (taalrijke vs. taalarme leerlingen)?

Hoe verschillend is de leerlingenpopulatie in de klassen op vlak van diversiteit? (Meertalige leerlingen, leerlingen met een andere nationaliteit, leerlingen met dyslexie, ...)

THEMA 3a: TAALBELEID VOOR DE LEERKRACHTEN

Welke taalondersteuning wordt er gegeven aan leerkrachten?

Welke middelen worden ter beschikking gesteld opdat de leerkrachten kwaliteitsvol les kunnen geven?

Wordt er nascholing voorzien? Wie beslist er welke nascholing gevolgd wordt en wie deze moet volgen?

Is de gegeven ondersteuning verschillend voor taalleerkrachten en niet-taalleerkrachten? Waarom wel/niet?

Op welke manier proberen jullie het delen van expertise binnen het onderwijsteam te bevorderen?

THEMA 3b: TAALBELEID EN LERARENTEKORT

Welke impact heeft het lerarentekort op de school?

Welke gevolgen heeft dit voor het leerproces van leerlingen, in het bijzonder met betrekking tot taalvaardigheid?

Worden volgens u onderwijsdoelen niet bereikt/onvoldoende bereikt omwille van het tekort aan (taal)leerkrachten?

Hoe gaat de school om met dit tekort? Welke oplossingen zijn er voorzien op korte en lange termijn?

Op welke manier heeft het lerarentekort een impact op de ontwikkeling/implementatie van het taalbeleid van de school?

Is het lerarentekort een remmende factor voor het doorvoeren van vernieuwingen in het taalbeleid, of is dit eerder een stimulerende factor? M.a.w. zet dit tekort aan tot nadenken over out-of-the-box oplossingen, nieuwe manier om met taalbeleid om te gaan, ...?

Hoe denkt u dat het taalbeleid verder zal evolueren in de nabije toekomst? M.a.w. hoe zal het taalbeleid er volgens u binnen 5 à 10 jaar uitzien? Hoe zou het er idealiter uitzien?

AFSLUITING

Is er iets dat u zelf nog zou willen toevoegen; iets wat zeker relevant kan zijn voor deze studie, maar waar ikzelf niet meteen aan heb gedacht?

Hartelijk dank voor uw deelname aan het onderzoek!

Bijlage 2: Interviewleidraad + introductietekst leerkrachten

INTRODUCTIE

Ik ben Dina, studente handelswetenschappen. Ik doe onderzoek naar het taalbeleid in de middelbare school. De onderzoeksvraag hierbij luidt als volgt: "Welk effect heeft het tekort aan taalleerkrachten enerzijds, en de steeds meer diverse leerlingenpopulatie anderzijds, op de veranderingsbereidheid van een middelbare school inzake taalbeleid". Het doel van dit onderzoek is om inzicht te bieden in het taalbeleid in de middelbare school en te onderzoeken hoe actuele, maatschappelijke veranderingen hier een invloed op (kunnen) uitoefenen. Het interview zal dan ook in de eerste plaats informeren naar het taalbeleid in uw school. Vragen die hierbij gesteld zullen worden, zijn bijvoorbeeld: Op wat is het taalbeleid van uw school gebaseerd? Hoe wordt de implementatie ervan concreet aangepakt? Wie is er allemaal bij betrokken?

Er zijn zeker geen juiste of foute antwoorden en als u liever niet wil antwoorden op bepaalde vragen is dat ook geen enkel probleem. Als u het interview wilt stopzetten, om eender welke reden, kan dat ook. Alles wat gezegd wordt, is vertrouwelijk en uw anonimiteit is gewaarborgd.

Mits uw toestemming, wordt het gesprek opgenomen ten einde het transcriberen te vergemakkelijken.

THEMA 1: ALGEMENE ORGANISATIE VAN TAALBELEID

Wat verstaat u onder de term taalbeleid en waartoe zou het moeten dienen?

Hoe ziet het taalbeleid van de school eruit?

Welke afspraken zijn er gemaakt rond taal en taalvaardigheid, zowel voor leerlingen als leerkrachten?

Welke rol heeft u binnen het taalbeleid? (Bijvoorbeeld: *ontwikkeling van het taalbeleid, implementatie, evaluatie, betrokken bij beslissingsmomenten, ...*)

THEMA 2: TAALBELEID VOOR DE LEERLINGEN

Hoe verschillend is de leerlingenpopulatie in de klassen? (Bijvoorbeeld: *meertalige leerlingen, leerlingen met een andere nationaliteit, leerlingen met dyslexie, ...*)

Merkt u bij de leerlingen grote verschillen in noden/behoefte betreffende taal en taalvaardigheid?

Zo ja: Op welk vlak ervaren zij de meeste moeilijkheden? (Bijvoorbeeld: *begrijpend lezen, spelling, schrijven van teksten, formuleren van antwoorden, algemene woordenschat, vakwoordenschat, mondelinge prestaties, ...*)

Wat is volgens u de oorzaak van deze verschillen in noden/behoefte?

Bent u van mening dat sommige onderwijsdoelen van vakken niet bereikt/onvoldoende bereikt worden omwille van de taalachtergrond/taalproblemen van leerlingen? Waarom wel/niet?

Op welke manier speelt het taalbeleid van de school in op de diverse leerlingenpopulatie en aan hun noden/behoefte? (Bijvoorbeeld: *taalrijke vs. taalarme leerlingen*)

Is er voldoende aandacht voor de taal didactische kant van het onderwijs?
Wat zou er moeten veranderen opdat het taalbeleid (meer) rekening houdt met de noden/behoefte van de leerlingenpopulatie?
Op welke manier probeert u zelf een taalrijke omgeving te creëren in de klas?
Hoe speelt u in op de taal-en leerbehoeften van de leerlingen?
Corrigeert u het huiswerk of testen van leerlingen op spelling, grammatica, leestekens?
Schenkt u specifiek de aandacht aan taal en taalvaardigheid bij de keuze van het lesmateriaal? Waarom wel/niet?
Vindt u het belangrijk dat er aandacht is voor taal in alle vakken? Waarom wel/niet?
Vindt u het belangrijk dat leerkrachten de leerlingen met taalproblemen extra aandacht geven? Waarom wel/niet?
Bent u van mening dat u in de mogelijkheid bent om die nodige aandacht te geven aan leerlingen?
Zo ja: Hoe vertaalt deze aandacht zich in de praktijk?
Zo nee: Wat weerhoudt u van die aandacht te besteden aan de leerlingen? <i>(Bijvoorbeeld: te weinig tijd, andere prioriteiten, onvoldoende kennis en vaardigheden, ...)</i>
Wat zou u nog extra kunnen doen om de leerlingen taalvaardiger te maken?
THEMA 3a: TAALBELEID VOOR DE LEERKRACHTEN
Bent u van mening dat u voldoende ondersteuning krijgt vanuit de school? Waarom wel/niet?
Welke (taal)ondersteuning wordt er vanuit de school aangeboden aan de leerkrachten, en is dit verschillend voor een taalleerkracht en een niet-taalleerkracht?
Bent u van mening dat de leerkrachten voldoende ondersteuning krijgen van elkaar? Waarom wel/niet?
Is er regelmatig overleg tussen collega's over hoe er met taal, taalvaardigheid, taaltaken, ... op school moet worden omgegaan?
Ondersteunt u zelf regelmatig collega's van andere (niet-taal) vakken of geeft u hun tips over hoe ze bijvoorbeeld met taal en taalvaardigheid in de les moeten omgaan?
Wat zijn naar uw mening de noden/behoefte van leerkrachten op vlak van het aanleren/stimuleren van taal en taalvaardigheid bij leerlingen?
Bent u van mening dat het taalbeleid van de school is afgestemd op de noden/behoefte van leerkrachten?
Wat zou er moeten veranderen opdat het taalbeleid (meer) rekening houdt met de noden/behoefte van leerkrachten?
THEMA 3b: TAALBELEID EN LERARENTEKORT
Welke impact heeft het lerarentekort op de school?
Welke gevolgen heeft het lerarentekort voor u als leerkracht?
Vindt u dat omwille van het lerarentekort, de leerkrachten niet/onvoldoende in de mogelijkheid zijn om kwaliteitsvol les te geven? Waarom wel/niet?
Welke gevolgen heeft het lerarentekort voor de leerlingen?
Hoe gaat de school om met het lerarentekort? Welke oplossingen zijn er voorzien op korte en lange termijn?

Welke impact heeft het lerarentekort op het taalbeleid van de school?

Is het tekort aan (taal)leerkrachten een remmende factor voor het doorvoeren van vernieuwingen, of eerder een stimulerende factor? M.a.w. zet dit tekort aan tot nadenken over out-of-the-box oplossingen, nieuwe manier om met taalbeleid om te gaan, ...?

Hoe denkt u dat het taalbeleid verder zal evolueren inde nabije toekomst? M.a.w. hoe zal het taalbeleid er volgens u binnen 5à10 jaar uitzien? Hoe zou het er idealiter uitzien?

AFSLUITING

Is er iets dat u zelf nog zou willen toevoegen; iets wat zeker relevant kan zijn voor deze studie, maar waar ikzelf niet meteen aan heb gedacht?

Hartelijk dank voor uw deelname aan het onderzoek!